

K A R D A S

Mėnesinis Mokslo ir Kritikos žurnalas

No. 11

LAPKRITIS-NOVEMBER, 1919

Metai VI

“Kardo”

Apžvalga

ANGLIJOS DVASININKŲ DEBATAI.

Naujos gėdynės dvasia pamažėl pradeda užsikrėsti ir dvasininkai. Visai neseniai Anglijoje įvyko dvasiškių kongresas. Ir štai jame atsirado „revoliucionierių“, kurie pariskė, jogei bažnyčiai reikalinga padaryti šokių-tokių reformų. Pirmon tų revoliucionierių eilėn stojo William R. Inge, Londono kunigas. Jis patarė bažnyčiai išsižadėti pomirtinio gyvenimo. Esą šių dienų mokslas nuėjo taip toli, kad bažnyčia su savo dogmomis pasiliko visu amžiu užpakalyje.

Kaip ir buvo galima tikėtis, ta „herezija“ sukėlė karštų ginčų. Bažnyčios veteranai, seni vyskupai ir kunigai, kuriems mokslas yra paskučiausias dalykas, stovėjo prieš. Girdi, tai būtų baisiausias prasižengimas, išsižadėjimas pomirtinio gyvenimo visai tikėdųjų bažnyčiai. Juk tai pamatas tikėjimo. Be jo bažnyčia negali egzistuoti.

Priegtum neužmiršti paminėti ir kairiųjų „spiritualistai“ mokslininkai. Pirmon eilėn pastatyla Lodge, Flammarion ir Lombroso. Esą su pomirtiniu gyvenimu nėra da taip bloga. Juk Lodge parašė židele knygą antgalvju „Reymond“, kur aiškiai pripažodoma, jogei žmogus turi dušią. O prie to pridėkite fantastinį Flammariono veikalą „Ne-

žinybė“ ir viskas su pomirtiniu gyvenimu pasilieka tvarkoj.

Suprantama, tie tėveliai nesurupino sužinoti, kaip į tuos veikalus žiuri mokslininkai. Jie nežino, kad Lodge'o „Reymond“ ir Flammariono „Nežinybė“ moksliniu atžvilgu neturi jokios vertės. Paskilbės rusų mokslininkas Elias Mečnikovas pareiškė, kad Lodge ir Flammarion tuose savo fantastiniuose veikuose parodė pilną nesugebėjimą moksliskai protauti. Dar šurksėkau apie juos išsireiškė Ernst Haeckel, Wilhelm Ostwald, Karl Pearson ir Lebon. Lebon stačiai pavadino tuos veikalus „sentimentų ir jausmo“ rekordais.

Nežiūrint to, dvasininkai šis „sentimentų ir jausmo“ rekordais remiasi, kaip stipriausiais mokslo argumentais.

ARTHUR CONAN DOYLE.

Kiek laiko atgal „atvirtu ant gero kelio“ Conan Doyle, paskilbės fantastinių apysakų rašytojas ir bedievis. Jis pasirodė didžiausias spiritualizmo šalininkas. Delei to nuotikio Anglijos dvasininkai labai apsidžiaugė. Žiūrėkite, „dvasia šventą“ apšvietė jam protą ir jis pradėjo vėl garbinti tai, ką pirmą mėnino.

Tečiaus racionalistai, nė kiek nenusiminę. Edward Glodd, Anglijos racionalistų vadas ir žymus mokslininkas, stojo kovon su naujuoju spiritualizmo "apaštalu." Jis smulkmeniškai išnagrinėjo Conan Doyle'o "moks-lą" ir priparodė, kad tas "mokslas" tiek jau turi bendrą su tikruoju mokslu, kiek ir jo fantastinės apysakos su realių gyvenimu.

Dėka Cloddo kritikai, Doyle'o populiaris-kumas nūdien mažinasi. Sekėjų jis bea-randa tik tarpe-tų, kurie vadovaujasi jaus-mais, o ne protu.

PRESBITERIONŲ BAZNYČIA IR MOTERŲ TEISĖS.

Specialis komitetas išleido į presbiterionų dvasininkus atsisaukimą, kuriame ragina-ma pripažinti moterims pilnas teises.

Jei dvasininkai prielankiai atsineš į atsi-saukimą, tai moterims bus suteikta teisės užimti presbiterionų bažnyčioje kunigų vie-las.

Kaip matyti, pas presbiterionus apsireiškia šio-kis-tokis progresas. Laikui bėgant ga-lis įsikurti kitas komitetas, kuris išleis atsi-saukimą į dvasininkus ir ims raginti juos dir-bti kokį nors naudingą darbą, o ne mulkinti žmonių...

REFORMOS.

Šiomis dienomis episkopų dvasininkai laikė Detroite savo konvenciją. Konvenci-joj rasta, kad maldaknygė esanti netikusiai parašyta. Nutarta taisyti ją.

Tie tuksnčiai žmonių, kurie siuntė savo karštas maldas iš senosios maldaknygės, absoliučiai nieko neatsieikė. Dievas nekreipė į jų maldas nė mažiausios domos, nes jie nemokėjo kaip prašyti...

Reikėtų ir katalikų dvasininkams peržiū-rėti savo maldaknygės. Gal ir ten yra įsi-skverbusių klaidų, kurių delei Dievas neiš-klausė katalikiško maldavimo...

K A R D A S

(SWORD)

Published every month by
Lithuanian Freethinkers' Federation of America
at 1443 N. Paulina Street, Chicago, Ill.

SUBSCRIPTION PER YEAR.

In the U. S. of N. A. \$1.00
In Canada and Europe \$1.25
Single copy 10c.

Mokslo, Literatūros ir Kritikos Žurnalas.
Leidžia

Lietuvių Laisvamanių Federacija Amerikoje.
1443 N. Paulina Street, Chicago, Illinois.

PRENUMERATA METAMS:

Amerikoje \$1.00
Kanadoje ir Europoje \$1.25
Pavienis numeris 10c.

Entered as second class matter Nov. 16, 1918, at
the Post Office at Chicago, Illinois, under the
Act of March 3, 1879.

CHICAGOS DIDLAPIO REDAKTORIAUS NUOMONĖ APIE MOCKAUS NUTEISIMĄ.

Arthur Brisbane, Chicagos didlapio redak-torius, tarp kita ko, štai ką sako apie Moc-kaus nuteisimą:

"Žmogus liko nuteistas dviem metams kalė-jimui, už nemandagų kalbėjimą apie religi-nius dalykus. Tarp tos rūšies tardymo ir galimybės skraidyti oru, regis, turėjo pra-eiti nemaža laiko. Tiedu dalykai neturėtų ap-sitikti viename ir tame pačiame amžiuje.

"Sunku suprasti, kaip buvo galima lega-liai teisti už religijos negerbimą. Dar Tho-fas Jefferson pareiškė Morocco's sultanui, kad ši šalis oficialiai neturi jokios religijos - jūs galite tikėti į tai, kas jums patinka.

"Sulig magametonu, būtų baisiausias prasi-žengimas netikėti į tai kad Mogametas užsi-rioglino ant balto arklio. Alborako, ir nuo juodojo akmens lėkė tiesiai į dangų, kur jis išvydo angelus su tokiomis didelėmis galvo-mis, jog viena akis buvo nuo kitos už fuks-tančių mylių.

“Oficialiai ši šalis yra tiek mogametų ar-
ba budistų, kiek ir krikščionių.”

Taip, oficialiai šioj šalyj neprivalo būti
varžoma sąžinės laisvė, bet faktiškai...
ji yra varžoma. Oficialiai šioj šalyj pavelyta
daryti daug ir kitų dalykų, už kuriuos fak-
tiškai žmonėms prisiolina atsidarti už krotų.
Visi oficiali dokumentai šioj gadynėj vir-
sta “serap of paper...”

MISIONIERIŲ VARGAI.

Kada totoriai užkariavo Chiniją, jie geres-
niam savaldymui chiniečių liepė jiems nešio-
ti ilgus plaukus. Totoriams tai buvo labai
patogu. Jie jodami ant arklių galėdavo kai-
ria ranka sugriebti chinietį už plaukų, o deš-
inė nūkirsti jam galvą.

Totoriai taipgi išleido patvarkymus, kad
Chinijoje, moters nuo pat mažens būtų įtam-
bikrus spastus savo kojas. Tuo būdu sulai-
kydavo kojas nuo augimo. Taip dalykams
esant, chinietės negalėdavo pabėgti nuo sa-
vo valdėjų — totorių.

Ir dabar tos kojos kvaršina krikščionių mi-
sionieriams galvas. Chinietės negali lanky-
ti bažnyčių, — joms sunku eiti su tokiais
mažytėnais kojomis.

Well, ar misionieriams negalima ten pasi-
slėgti totoriškai — išleisti naujų patvarky-
mų?

KEISTAS APSIREIŠKIMAS.

“Naujienose” vienas korespondentas rašo
tokį dalyką:

Indiana Harbor, Ind. — Kažėkas
pranešė stėriko komitetui, kad lietuvių
parapijos kunigas (kun. Čiuberkis? —
Red.) per pamokslą kalbėjęs apie
streiko dalykus ir graudenės parapijo-
nis — o jie beveik visi darbininkai ir
streikieriai — laikyties tvirtai prieš sa-
vo išnaudotojus. Tuoju būdu buvo pasiū-
stas vienas streiko komiteto narys, kad

pakviestų kunigą susirinkimui į Audi-
torium. Kunigas neatsisakė. Atėjo.
Kaip tik pasirodė svetainėje, kilo dide-
liausias triukšmas: vieni ploja, kiti ko-
jomis trypia, kiti švilpie, rėkia, kaip
kas gali.

Kunigas kalbėjo trimis kalbomis,
angliškai, lietuviškai ir lenkiškai. Nors
anglų kalba jam buvo sunkoka kalbė-
ti, bet jis pasakė ką turėjo pasakyti, ir
visi labai ramiai ir su įdomumu kla-
usės.

“Aš esu darbininkas, — sakė kuni-
gas, — toks pat kaip ir jūs, broliai.
Visi mes turime eiti išvieno, visi turi-
me kiti kitam padėti. Aš esu čia jūsų
tarpe ir su jumis. Kaikas gali apšauk-
ti mane bolševiku.. (Balsas iš minios:
Tai niekas, lytik už teisybę stoji!)
Tiek tō. Noroms-nenoroms mes turi-
me kovoti. Jei mes nekovosime patys
už save, už savo reikalus, už geresnį
savo būvį, tai gerumu piniguočiai, ka-
pitalistai neduos. Ne jie mus maitina,
bet mes, darbininkai, juos maitinam,
ir turime jiems kraunam...” (Balsas iš
minios: Tai tu tikras Jėzus!)

Toliau kunigas ragino visus tvirtai
išvien laikytis, kad nulenkus ragus ka-
pitalui. Sako: Jums dabar sunku ko-
voti su kapitalistais, nes jie galingi ir
stato visą savo jėgą prieš jus. Bet
nėra taip galingi, kad galėtų atsilauktyti
prieš darbininkus, jeigu tik jie visi eis
išvien. Ką jūs laimėsite, laimėsite ne
tik sau, bet ir savo vaikams, savo atei-
čiai. Todėl, laikykitės tvirtai, visi iš-
vien, o paskui pats pasidžiaugsite”.

Tai keistas ir nepaprastas apsireiškimas.
Kaipo taisyklė, kunigai remia kapitalistų
reikalus.

Tečias yra ir išėminių. Kartais “aplin-
kybės” ir kunigus padaro revoliucionieriais.
Jų upas keičiasi drauge su parapijonų upu:
jei visi parapijonai pasidaro “revoliucio-
nieri”

riais", tai kunigui nieko daugiau nelieta dar-
tyti, kaip tik prisimesti revoliucionierių
esant.

Žinoma, mes anaiploj nenorime tvirtinti,
kad Indiana Harbore atsitiko tokis pat da-
lykas. Galimas daiktas, kad tenykštis kuni-
gas romia darbininkų reikalus liuosu noru,
o ne "aplinkybių" spiriamas.

K. SĖJIKAS.

Leonid Andreev

Leonid Andreev gimė mieste Orel, 1871
m. "Ten aš pradėjau mokytis", jis rašo.
"Aš buvau blogas mokinys; septintoj kla-
sėj aš buvau paskutinis mokinys ištisus me-
tus. Smagiausias laikas mokykloj būdavo
pertraukos tarp lekcijų arba tie momentai,
kuomet mokytojas išvarydavo mane iš kla-
sės už nekreipimą dėmesio į lekciją. Ilgi ka-
ridoriai būdavo tušti ir girdėdavos vien tik
mano žingsniai; saulės spinduliai - - laisvi
spinduliai atspindėdavo dulkių debesyj;
visa tai buvo misteriška, indomu, pilna slap-
tingos reikšmės".

Andreevo tėvas, kuris buvo matematikas,
mirė Leonidui mokykloj tbesant. Šeimyna
liko be jokio ištekliaus. Tačiau Leonidas
pasiryžo važiuoti į Petrapilies universitetą.
Jis mane sau pragyvenimą pasidaryti lekcijomis.
Bet lekcijų buvo sanku gauti. Ir
Andreevas rašo: "Aš žinau, kas tai yra ne-
turtas. Pirmais metais Petrapilyj aš bada-
vau ne karštą, būdavo laikų, kuomet man
prisidėdavo ištisus dvi dienas nieko neval-
gyti".

Nuo to laiko prasidėjo jo karjera litera-
turoj. Vieną dieną jis nunešė laikraščiui
apysaką apie visuomet alkaną studento per-
gyvenimus: jo paties pergyvenimus!

"Aš verčiau lyg vaikas rašydamas tą apy-
saką. Aš aprašiau joje visus mano kentė-
jimus. Aš dar nebuvau nusiraminęs, ku-
omet aš nunešiau rankraštį redakeijon.

Redaktorių manęs paprašė užėiti už sa-
vaitės laiko, kad sužinojus, ar mano apy-
saka tinka, ar ne. Aš ėjau redakeijon su
lengva širdim, laukdamas nuosprendžio.
Redaktorius nusikvatojo ir parciškė, kad
mano literatiškas produktas esąs niekam ti-
kės"...

Nepaisant nieko, jis energingai mokinosi.
Jis persikėlė į Maskvą, kur ir baigė univer-
sitetą. "Maskvoj", - sako jis, "gyve-
nimas materialiu žvilgsniu buvo daug ge-
resnis. Man suteikė pašelpo draugai ir vi-
sokios draugijos. Tačiau man visuomet
smagu prisiminti Petrapilies universitetą.
Studentai čia labiau indomauja gyvenimu,
turi geresnį išsilavinimą".

Tulam laikui praslinkus po užbaigimo
universiteto, Andreev bandė nusižudyti.
"Sausio mėnesij 1891 m.", rašo jis, -
"aš bandžiau nusišauti, bet tatai nepavyko.
Vyriausybė uždėjo ant manęs religinę baus-
mę. Bepildydamas tą bausmę aš įgavau šir-
dies ligą, kuri vienok greit praėjo. Aš ban-
džiau vėl rašyti, bet mano raštų niekas ne-
norėjo talpinti. Tuosyk aš užsiėmiau pie-
šimu, kurį aš mėgau nuo pat mažens. Aš
piešiau pagal užsakymą paveikslus, už ku-
viuos gaudavau po 5 - 10 rublių".

"1897 m. aš pradėjau praktikuoti Ma-
skvoj advokaturą. Pradžios aš jokios ne-
padariau, nes vedžiau tik vieną bylą, kurią
pralaimėjau. Bet užtai aš pasėkmingai pra-
dėjau aprašinėti laikraščiuose bylų bėgį".

Ant galo, Petrapilies žurnale tilpo jo dvi
apysakos: "Tyla" ir "Jis buvo". Nuo tos
dienos Andreev vis labiau ir labiau pradėjo
domintis.

Pastaruoju laiku Andreev skaitėsi vienu
žymiausiu Rusijos rašytoju. Savo raštais
jis primena Čechovą. Kaip jo, taip ir Če-
chovo apysakų veikėjai yra nelaimingi žmo-
nės, kuriems nesiseka gyvenime. Pesimiz-
mas raudonu siulu eina per visus jo raštus.
Tas pesimizmas pastebima ne tik žmonių
aprašymuose, bet taipgi aprašymuose ir

lamtos.

Didžiūna Andrejevo apysakų veikėjų yra nenormali žmonės, kurie liko pažeisti gyvenimu ir neteko lygybės. Jie yra per daug stipri, kad kovojus su realiu gyvenimu ir todėl visas savo mintis koncentruoja apie savo asmenį. Taip dalykams stovint, jie prieina prie klaidingų išvedimų ir pridaro kvailiausių dalykų.

Inkime, pavyzdžiui, apysakos veikėjas Sergej Petrovič, studentą. Nors studentas ir neatsižymi jokiais gabumais, bet jis yra pusėliniai prasiliavinęs. Jo protas yra užimtas įvairiausiais klausimais; jis skaito Nietzsche, jis galvoja apie daugelį dalykų, bet jis negali savistoviai mąstyti. Tas faktas, kad yra žmonių, kurie liuosai gali išreikšti savo mintis, jam atrodo nepaprastu. Tuo tarpu paprastieji žmonės juo neįdomina. Čia ir prasideda jo kančios. Kaip „arklys, kuris veža sunkų vežimą, giliai kvėpuoja, krinta ant žemės, bet botagas jį verčia vėl kelties“.

Botagas yra viršžmogis, kuris naudojasi laisve, laime ir spėka. Kariais prašvinta Sergėjaus protas ir jis mato prieš save kelią. Vienok tą kelią tarytum, rodo svetima ranka.

Prieš jo akis stojasi esybė, vadinama Sergej Petrovič, kuriam visa, kas daro gyvenimą laimingą ar nelaimingą, saldžiu ar karčiu, pasilieka uždaryta knyga. Jam neįžįstuoja jokios religijos, jokios moralybės, jokio mokslo, jokio meno. Jo religijai išlikimui yra supinti šiu prietarais. Jis neturi pakankamai drąsos, kad užgynas Dievo buvimą, iš kitos pusės, jam truksta jėgų pripažinti Dievo buvimą. Jis nenori žmonių ir neranda jokio smūgumo dirbti jų naudai. Iš kitos pusės, pas jį nėra tos neapykantos link žmonių, kuri suteikia pasitenkinimą. Negalėdamas iškilti aukščiau arčiau, nepuiki žemai, jis nolat jaučia nepasitenkinimą. Ir begailėstingi Zarathustros žodžiai skamba jo ausyse: „Jeigu tavo gyve-

nimas nėra paschimingas, jeigu kirminas graužia tavo širdį, žinok, jog mirtis paluos tave nuo to“. Ir Sergej Petrovič papildė saužudystę.

Apysakos „Jis buvo“ veiksmas įvyksta ligoninėj, kur guli diakonas (rūsų šventikas) ir pesinistas pirklys, kuriam gyvenimas spėjo jau įkirėti. Diakono liga nebepagydoma ir jo gyvenimo dienos suskaitytos. Bet jis to nežino. Jis entuziastiškai kalba apie obelį savo sode, kuri atneš daug vaisių; apie keliones į stebuklingas vietas, kurias jis rengiasi padaryti, kada pasveiks. Bet štai, jį paima egzaminacija. Jis sugrišta labai sujudintas.

„Ak, broliai!“, — jis sako, — „aš netekau lygybės. Daktaras pasodino mane ir kreipėsi į studentus: „Štai sėdi ligonis“. Ak, kaip buvo skaudu girdėti daktaro pastabą: „Jis buvo diakonas“.“

„Nelaimingas po valandėlės vėl pradėjo kimti baisu: „Jis buvo diakonas“, tarė jiems daktaras. Jis papasakojo jiems mano gyvenimo istoriją, ir net kalbėjo apie mano pačią. Tai buvo baisu! Tarytum aš jau buvau miręs ir jis kalbėjo prie mano grabo“.

„Ir kuomet diakonas taip kalbėjo, visi suprato, kad jis mirs. Jie tarytum jau matė mirtį prie jo lovos“...

Pirklys yra visai kitokios rūšies žmogus: jis netiki Dievą; jis pakankamai jau gyventi ir nesibijo mirties. Savo spėkas jis išieškojo bergždžiai, neatnešęs niekam naudos, neturėdamas jokio linksmumo. Budamas jaunas, jis vogė nuo savo sąmdininko prekes. Kartą jį pagavo ir baisiai sumušė. Paskui jis pats praturtėjo ir ėmė despotiškai elgtis su neturtingaisiais. Ant galo, senatvė prisiartinė. Žmonės pradėjo vogti jo turtą. Bet kas patekdavo į jo rankas, tas būdavo primušamas ligi mirties. Tuo būdu visas jo gyvenimas susidėjo vien tik iš neapykantos. Jis netiki, kad žmonės gali

Leonid Andreev

rasti laimę gyvenime. Žiūrėdamas į besikankinantį diakoną, jis sako: "Kvailys!" Paskui jis žiūri į sergantį studentą, kuris svajoja apie savo numylėtinę ir bučiuoja ją, kada ji atsilanko. Pirklys pikčiau, negu pirma sako:

"Kvailys!"

Bet mirtis artinasi. Ir pirklys, kuris žiūrėjo su paniką į kitus ir skaitė save kokiu tai viršžmogiu, pradeda nerimauti. Jis atsimena sūlės spindulius, kurių jam daugiau nebetyl matyti. Jis atsimena Volgos pakrantes, kur praleido jaunystę. Nebevaikščios jis daugiau ten... Niekuomet! Niekad! Ir ciniskas pirklys krinta į lovą šale diakono.

"Ir jiedu verkė sykiu. Jie apverkė tą saulę, kurios niekuomet daugiau nematys, tą obelį, kurios vaisių jiems niekadės neteks ragauti; jiedu apverkė brangų gyvenimą ir laimingą mirtį!"

Tokios tai Andreevo apysakos: jos kupinos pesimizmo. Andreevas aprašinėjo tamsias, juodąsias gyvenimo puses: gyvenimą tragizma. Lietuviai gali spręsti apie jį iš "Kaudonojo Juoko" ir "Sėptyni pakarti jį", kurie yra išversti mūsų kalbon.

Bet, apart apysakų, Andreevas taipgi rašė dramatiškus veikalus. Iš jo dramų didžiausį pasisekimą turėjo "Žmogaus gyvenimas" ir "Mūsų gyvenimo dienos". Pasterosios turinys maždaug tokis:

Glucharecevas, jaunas studentas, išimtyli į merginą, kuri, motinos spiriama, lieka prostitutė. Glucharecevas, būdamas jaunas ir be patyrimo, neturi mažiausios nuožiuos kas dėl numylėtinės gyvenimo. Bet kartą mergina pati pasako apie savo gyvenimą. Čia ir prasideda tragizmas. Studentas nieko negali pagalbėti merginai: jis ant tiek yra neturtingas, kad negali jai nupirkti maisto, kuomet jinai pasisako, jog jau antrą dieną nieko neturėjusi burnoj... Jo draugai, geri ir teisingi žmonės, yra taip jau netur-

tingi, kaip ir jis. Todel ir jie negali suteikti jam pagalbos.

Pirmą du aktai yra ypatingai gyvi. Viskas dedasi studentų piknike. Visi geria, juokiasi, linksminasi.

Trečias aktas turi vietos Olgos, studento numylėtinės, namuose. Motina parveda jai turtingą "klįjantą". Glucharecevas kitame kambary, laisgai kankinasi, žinodamas, kad Olga yra verčiama vesti paleistuvės gyvenimui.

Ketvirtas aktas įvyksta tame pačiame kambaryje. Glucharecevas susipyksta su oficeriu, kuris atvažiavo pas Olgą praleisti naktį. Bet tuo tarpu atvyksta Onufras, studento draugas, ir sutauko susipykusius. Kada uždanga leidžiasi, girtas Glucharecevas ir Olga sėdi ir verkia, o oficerius ir Onufras dainuoja: "Greitos kai vilnis mūsų gyvenimo dienos..."

Ta drama turėjo didelio pasisekimo Europos scenoj.

Kaip laikraščiai pranešė Andreevas mirė rugpjūčio 11 d. Finlandijos miestelyje Mustamaiki. Jo asmenyje Rusija neteko vieno žymiausių savo rašytojų.

Tennessee redaktorius taip nutelstas dešimčiai dienų kalėjimui už parašymą, kad teismuose viešpatuoja korupcija. Jam galima būtų buvę atleisti už parašymą, bet kad jis prirodė tai teisme—to jau buvo per daug.

Berline, sakoma, pelnagaudos puotauja ir gyvena pertekliuj, kuomet beturčiai badauja. Well, taip kaip namie Amerikoje.

Laikraščio antgalvis sako: "Pragyvenimas puola." Puola ant kō?

Kad viskas brangsta, tai brangsta ir prezidentiniai rinkimai: demokratų partija mano išleisti sekamais rinkimais nuo penkių iki dešimt milijonų dolerių.

"RELIGION HAS ALWAYS GONE HAND-IN-HAND WITH WAR" - G.W.FOOTE.

Watson Heston

Tikslinais viad cina ranka i ranka su laim.

TEVŲ ŠIRDIS

(Iš Švedijos darbininkų gyvenimo).

Kiekvieną subatą, gavęs savo nedėlinį uždarbį, senis Manson atidėdavo penkis kronus apmokėjimui už butą, susidedančio, tiesa, tik iš vieno kambario, bet atseinančio jam 20 kronų į mėnesį. Po to pas jį palikdavo septyniolika eilų ir septynios dešimt penkios šimtosios kronų. Šimtasias dalis krono darbininkas paprastai pasilikdavo sau tabakui ir alui, du kronų įnešdavo į tądą savytarpinės pašalpos atsitikimui ligos, savyšvietos rūšeliui ir profesionaliai sąjungai. Jeigu po apmokėjimų šių mokesčių iš dviejų kronų pasilikdavo kiek smulkių, tai šios paprastai aukaudavo naudai kurio nors reikalaujančio pašalpos draugo.

Išdalintus minėtą būdą pinigus pas jį palikdavo 15 kronų, kuriuos jis pilnumoje atiduodavo savo pačiai Mortai. Iš šių skaitikų Mansonų šeimyną turėjo gyventi visos septynios dienos.

Amžinas skurdas ir rupešnis paprastai būna priežastimi pirmlaikinio pasenėjimo ir netekimo žiegy. Bet Mortas sulaužyti jie negalėjo. Ji pasiilgė, ar, teisingiau, visuomenė buvo geru šeimynos angelu. Jos darbščios rankos nežinajo pailsio. Visą šeimyną užlaikė ~~jei~~ ir tvarkoje, kambaris visuomenėje buvo išvalytas ir Morta nereikalavo pašalpos dėl beturčių, išėjus gal tik vieną sykį, kada reikėjo nupirkti batus dviejų lankantiem mokyklą vaikams. Visada ji mokėjo kaip tai sudurti galus su galais. Bet už tai istisą dieną pas ją nebuvo nė vienos liuosos valandėlės. Penktą valandą rytą ji jau stovėjo prie duonkėpyklos, laukdama pardavimo pasenusios duonos ir paskui, neatitraukdama rankų, dirbo visą dieną iki vėlos nakties. Deja, ir naktį nuvargusi moteris negalėjo turėti taip jau reikalingo neperfrakto pailsio: čia pats jauniausias šeimynos narys — krutimi penima mergaitė, turinti sveiką apetitą, užreikšdavo

teises prie motinos pieno ir jeigu iškart nesurisdavo motinos kruties, tai išreikšdavo savo neužsiganėdinimą aštriu riksmu. Bet nežiurint sunkaus likimo ir tankiai kaloringo darbo, Morta visados būvo linksmia. Skaitytojai gali pasitikti mano užrašymą su nepasitikėjimu, bet aš neperdeju. Mama Manson netik prie darbo be pertraukos niuniudavo kėkią-nors dainelę, bet ji dar surasdavo laiko ir papildymui savo žinojimo. Beabejonės gelbdavo tam pažinimą, teikiama jos vyrui, netik jos tikru pagelbininku darbe, bet, kaip sako, atsidadusie visi šie savo pačiai ir skaičius ją geriausia moterina pasaulyje. Tečiau nereikia manyti, kad Mortos upas visuomenė buvo panašus į švelnų dvelkimą pavasario zefiro. Reikėjo tik kuriam nors iš šešių jaunesnių šeimynos narių parodyti, kad nepaklusnumą, kaip motina, išsi vėtra, užklupdavo kaltininku ir tokiose minutėse ne mažasirdingai rovė plaukus ir tada tekdavo ir kaltam ir nekaltam.

Žinoma, tokiuose atsitikimuose, vaikai skundėsi ant moties neimbo, bet visgi motina būvo alfa ir omega jų mažo pasaulio, išskiriant tik mažosios Maikki, mylėjusios tėvą labiau negu ką kitą pasaulyje.

Kartą vienas pažįstamas, matydamas, kad Mansonas su pačia vargsta po nepakečiama našta užlaikymo šeimynos pasiulė jiems savo protekciją pašalpinime vieno iš vaikų prieglaudon. Beabejonės, tas pasiūlymas buvo didele parima šeimynai. Kain tėvas, taip ir motina suprato, kad atsisakyti nuo tos pagalbos negalima. Dabar tik tėvas gaudavo duoną su sviestu, o Morta, jeigu ir tepdavo sviestą ant savo ruginės rėklės, buvusios visu jos pusrėgiu, tai taip strėgiu kraštėdavo jį iš visų riekių skylių, kad iš sviesto pasilikdavo vien tik atsiminimas.

Reikėjo tik įžiūrėti klausimas, kurį iš vai,

ku atiduoti prieglaudon. Ir vyras ir pati ilgai atidėliojo to klausimo rėsimą. Bet laikas duotas apgalvojimui pasibaigė ir pagalios atėjo paskutinė diena, davimui galutinio atsakymo.

Ant stalo slovėjo lempa, skleisdama kambaryje minkštą pusiau-šviesą. Vaikai miegojo. Visuose kampuose matėsi paklodės ir mirgėjo lopais antklodės, o oras buvo pilnas garsų lygaus miegančiųjų kvėpavimo.

Morta tyliai ir užsimasčiusi triusė prie krosnies. Darbas jau tą vakarą nepaprastai nesisekė ir ji nuolatos mėsavo mažgėlę, apvėsavo kambarį savo nuo asarų aplėmusiomis akimis. Pagalios puodas košei liko išvalytas, moteris pakabinę mažgėlę džiuti ir priejo prie vyro, įsigilinusio į skaitymą paskutinės savo profesionalės sąjungos susirinkimo protokolo. Jis pakėlė akis ir vėlاندėlė vyras ir pati su paslėpta, lindėsiu žiūrėjo vienas į kitą, tarsi nedrįsdami prabilti.

Ir tik gi lempa, pagalios pertraukė sunkią tylą šeimynos galva; ir taręs tuos zodžius atsisėjo ir lydimas praėdęs nuėjo prie suolo; ant kurio berupestingai miegojo Hjelmars ir dešimties metų amžiaus Svenas. Morta nukreipė šviesą į savo pėdas.

Vaikisčiaus matyti užėjo kaip tik palietę pagalvę, nes paklodė buvusi kartin ir užvalkalu, gulėjo lygiai, kaip motina ją paklojo. Ant fonio baltos paklodės aiškiai reikėsi nudeges nuo saulės miegančiojo veidas.

"Tas mažylis", mąstė tėvas žiurdamas į ne pagal metus išsivysčiusį vaikiščią, "jau pradeda nujausti savo busiančią gyvenimą, ir suprasti kaip sunki kova už buvį, ir be gėlo paciu laikui jo vaikišką širdis dar traukia žaislai, o mintyse pas jį vis dar žaidimas". Nusprendė jis, patėmijęs kad vaikas sapnuodamas pajudino pirštus, o ant lūpų sužadė šypsa.

Tuo laiku, kada tėvo galvoj mągavo to-

kios mintis, motinos mintis ėjo vieni kitu keliu. Ji žvilgtelėjo į savo vaiko mārškinius ir pamatė kaip labai jis iš jų išaugo: rankovės vos siekė vaiko alkūnės, o per labai nunėsiotą audėklą matėsi liesi vaiko krutinė.

Jeigu dar pridurus čia ir ten kvieiose vietose ir užkopius kalnierių, mąstė Morta, tai tikrąjį laiką mārškinius jis dar panešios; o paskui bus galima juos atiduoti Svenui. Umai Morta atsiminė kodėl jis čia su vyru stovi pas lovą ir metė į tėvą greitą tūlų žvilgsnį.

Jis toks didelis ir greit perpraantantis, tai galbūt geriau kitų galės prisitaikinti prie naujojo gyvenimo. pamazų, brabylo tėvas, bet jo balse skambėjo abejonė.

Morta nesuprato, kad jo vyras savo tonu tiesiog maldavo prieštaraavimo. Ji užsėdė ir ko tik nesusuko.

Hjelmars. Atimt nuo mamos Hjelmarsa. Juk tu iš proto išėjai! Ji, kurio mes taip labai troškome? Juk tu ko tik nepamiršai, kada jis pagalios gimė ir pasisodė tokiuo gražiu vaikiuku. Atsimenu, kaip tu išėjai ir pripirkai jam daugybę visokių daiktų ir iškilmingai atnešai batų, kada mažylis buvo vos dviejų savaičių. O dabar tu nori jį atiduoti kitiems. Ar pastate nebėra širdies, ar kas?

O, iš tėvo aiškiai buvo matyti, kad pas jį buvo širdis ir mylinti širdis, bet motina vis dar tesė dar švelnesniu ir malonesniu balsu:

Ak, tu nesupranti koks džiaugsmas pirmas vaikas; tai nauja grandis jaunios laimės, kuri daro moterį taip linksmą; leidžia jai jausti nežemišką džiaugsmą ir pripildo ją svarbiu cinančio jojo išsivystymo naujos gyvybės. Pirmgymis - tai esybė su kuria kalbi ir kuria meifuoji dar ilgai prieš užgimsiant, mąnydama, kad jauti jos galvutę po širdžia. Nes matai, pamoki namčiai patėmijo Morta, o motina visuo met skaito savo valsių jau gyvu ir savo vaidentuvė jį piešia jį gražiausiose išvaizdose,

Nors protas tankiai ir sako jai, kad busian-
tis jos vaikas yra galbut nedidelis nykš-
čio. O paskui... kada pagaliau tas laukia-
masis gulė prie krutinės ir jauna motina
jaučia atplaukusį ikišiol nežinomą jai sal-
dų jausmą, kada nori apglėbti ir paglamon-
uoti visą pasaulį ir širdis prisipildo laimin-
ga išdidyste ir mintimi, kad tu augštesnė
už visas kitas, ir kada tu jauči save taip
turtinga, taip labai turtinga...

Morta įsiskindo žodžių, kad užbaigus savo
mintį, bet neatrado. Ji užgniaužė atdusį,
pirmą paslėptos laimės, pakimšo po sušum-
antklode ir paskui su šėšėliu paniekos, kar-
tū su sąjaušmū, paėmė:

Bet ir kam aš tau la viską kalbu. Vy-
rai nė kiek nesupranta moterų dalykų. Ge-
ranijai eikime pas Sveną!

Mansonas praleido pro ausis patėmijimą
apie jo lytį ir ištraukė Sveną, kuris gulėjo
pas brolio kojas ir buvo visai įsiknęs į pa-
klodę ir antklodę.

Vėliau žino iš kur atsirado šis vaikas,
tarė tėvas, guldymas jį šale Hjel-
marco.

Pas jį nėra nė mažiausio panašumo nė
prie tėvų, nė prie manęs. Rudas ir kum-
panas.

Nepakęk niekų. Jo plaukai grynas
auksas, patėmijo motina. O kaip jis
protingas! Pamatysi kad iš to vaikiščio iš-
eis didelis žmogus. Ak, kad būtų tik pini-
on, tai jis galėtų ligti mokyto! Bet ant to
matomai nėra ko tikėtis.

Mansonas pamatė gerą progą atsiniokėti
pačiai už paslėptą vyrų ir rimtai tarė:

Galbut kad prieglauda...

Prieglaudy vaikai visuomet išrodė kaip
tešla be mėsos ir pipirų. — trumpai atkirto
Morta. — Tu pats tai gerai žinai!

Ne, aš žinau įsėstą pavyzdį.

Tai vien paskū... Bet pasakyk, ne-
jaugį tu galėtum atiduoti jį?

Motinos balse girdėjosi išmėlinėjimas.

Ne, aš taip. Juk skurdas verčia.

rado reikalingu pasiteisinti tėvas. — Juk ir
apart to mes juk taupėm dėl jo taupiamuo-
sius ženklelius. Prie mūsų katorginio gy-
venimo galės būti užsiganėdinimu, jei jis
nepražudys savo gabumų. O pas jį yra,
scne! Pirmos rusies!

Motina patvirtino tėvo žodžius išdidžiai
linktelėjus galva, ir paskui abu nuėjo sker-
sai kambarį prie betvarkiai miegojusios
grupės, paguldytos ant kėdžių.

Rėdalis! Kaip jis lietas, — patėmijo
motina, žiūrėdama į idubusius vaiko vei-
dus.

Iš tėvo veido buvo matyti, kad serganti
išžiūrą vaiko labai liudino jį.

Jo nugara, man rodosi, darosi vis blo-
gesne, — ištarė jis.

Motina ilgai žiūrėjo į smailias formas
susirangiusio po antklode vaiko.

Po kelių minučių ji pakėlė galvą ir nu-
sluose besiritančias iš akių ašaras. Toje
valandėlėje ji perspėjančiai mostelėjimu nu-
vedė tėvą į šalį, patėmijusi, kad pamėlina-
vusios blakstienos sunaus pradėjo nera-
miai virpėti ir abu bandydami kuotyčiausiai
žengti, nuėjo toliau į kampą, padaromą lo-
vikės ir sienos. Čia buvo lova Maikki ir Ge-
raniaus.

Pradėsime nuo Geraniaus, — maldau-
jančiai patėmijo motina, pagriebusi vyrą už
marškinių rankovės, kada jis rengėsi nu-
imti lovikės šonuką kad aičiau prisžiūrė-
jus savo mergaitel. Pasviesk tiesiai ant
jo apskritos garbanuotos galvelės! Ne-
jaugį tas ne puikus mažulėlis.

Vaikištas pirmos rusies. — pasakė tė-
vas ir pabučiavo Geranių jo raudonus, kaip
primokęs obuolį, veidą.

Pas tą vaiką nėra nieko blogo, atsakė
motina. Ir koks jis man pagelbininkas. Jis
bėga pasiuntiniu, moka malt kavą ir davoja
krutinę penimą kūdikį. O kada aš plaunu
indus, jis sluosto šaukštas ir paskui tuojau
neša į spintą. Aną dieną aš jam užrišau
savo virtuvės žiurštą ir viens, du, tris, jis

atsidūrė ant grindų, įsipainiojęs į jį savo trumpomis kojomis. Ir man prisėjo ji iš liuosuoti. Jis, pas ir be žiursto vargiai gali atsistoti, jei parkrinta. Toks storulis. O juk atsimink, jam vos penki mėtai.

Aš tiesa, pradėjau manyti, kad tu ji myli labiau už kitus. O juk jis ne musu.

Na, apie tai aš niekad nemąstau. Juk pas tą mažytį apart mus nieko nėra šiame baltame sviete. Jo mes jau jokiam atsitikinimui negalime atiduoti.

Taip, tavo tiesa, — sutiko tėvas ir pasilenkė ant lovos.

Pagalios jie priėjo prie Maikki. Ir reikėjo tada pamatyti seną Mansoną. Jo rudas akys šypsojosi ir elizgėjo iš malonumo. „Džiaugsmas manol gyvenimo“, — mąstė jis ir tuo pačiu laiku jo žvilgis bėgo nuo pakiliuos mažos mergaitės krutinės, speniukai kurių raudonavo panašiai švelniomis rožės lapeliais, ant tvirtų mažų rankelių, o nuo jų ant tamsiai geltonų betvarkėje išsisklaidžiusių ant pagalvės plaukelių. Darbininkas žvilgtelėjo į smarkiai užriestą nosį ir duobikę ant smakro, atkaklias lūpas ir švelnų išsilenkimą antakių. „Išlietas aš“, — mąstė jis apie save ir pasilenkė dar žemiau, norėdamas arčiau prisiziūrėti savo išvaizdą. Umai ant miegančios veido nuo kutenimo tėvo barzdos pasidarė dvi puikių duobikės. Manson ir jo pažino save ir tėviškame pasididžiavime palenkė savo barzdą ir tvirtai abučiavo savo mylėtinę.

Kas čia pas ją rankoj? — umai paklausė jis.

Molina atsargiai praskietė stigniaužtus mergaitės pirštus.

Plaukai, — atsakė ji.

Iš kur ji juos gavė? — nusišlebėjo tėvas.

Jie, rodos, iš Sveno galvos. Ar tu nematei, kad ji prieš atsigulsiant šelo su vaikais ant sofos ir žaidė plėšikais. Ją sanku suvaldyti. Tu jau per daug ją tvirkinai. Ją reikia paimti iš namų.

Bet molinos skundai nepasiekė darbininko ausų, iki to jis įsigilino į gerėjimąsi savo brangenybe.

Išėjusi pauza pagelbėjo Mortai prisiminti visas Maikki šėlas. Jos atmintyje pakilo nesuskaltomi mergaitės išdikavimai ir visi nesmagumai ir rugojimai. Kurių jai tekdavo užgirsti delei Maikki nuo kaimynų ir pažįstamų; atkaklumas, neklausimas ir nepaprastas gabumas plešyti ir purvinti viską, ką mergaitė nė gautų.

Kaip tas vaikiškas visus terorizavo — ir tuo pačiu laiku ji mokėjo priversti mylėti ją!

Molina neneromis nusišypsojo prisiminus vieną seną atsitikimą.

Taip, taip, — staiga patėmijo ji tėvui, kuris glostė mergaitės ranką, — jai nereikia tavo pagelbos prieš brolius. O tu juk dar rengiaisi ginti ją, atsimeni.

Ne, kada tas buvo?

Na, kada ji gimė ir tu sakei mano seseriai, atsimeni: „O, taip tai mergaitė! Be-daliai, jai prisieis turėti reikalą su trimis suaugusiais broliais! — Bet nesisibijok! Aš mokėsiu jave apginti nuo jų“.

Morta savo atsakymu už tai turėjo žinbtelejimą nuo vyro, kuris kuone priverstė ją išmesti lempą ir abu apsimaitę ilgą meilia šypsa. Bet umai pertrauktas Mortos minčių siūlas atsinaujino:

„Maikki visai laukinė — ir ją reikia paimti iš namų“.

Tu kaip manai? Juk visuomet galima paimti atgal, jei...

Morta staigiai pertraukė savo išvadžiojimus patėmijus, kad yra konvulsyviai pasitvėrė už lovikės krašto.

Ne, — trumpai tarė jis.

Tas tonas erzino Mortą ir ji pasirengė drėgti pasipriešinimą. Bet Manson perspėjo ją.

Išsiūsti Maikki! Jeigu ji kartais ir buna neklausė ir kapriza, tai atsimink kaip ji moka gailėtis ir kaip ji miela tuo laiku.

Motinos veidas iškarto prasvito. Ji atsiminė karštus bučinius mažos burnelės, slapią nuo šarų veidą ir prižadus, kad "niekad ji to daugiau nebedarys"! Jai aiškiai vaidinosi nesulaikomas verksmas, drebinęs tose minutėse mergaitės krutinę ir umų prailimą ir džiaugsmą gailinčios nuodėmininkės...

Jeigu ją paimitų nuo mamos, aš neturėčiau gyventi linksmos valandos, — nusprendė motina ir jos balse skambėjo malonumas. — Tada pas mus pasilieka tik šis žvilgterėk čia!

Pats jauniausias narys šeimynos gulėjo lovoje su pravertomis akimis ir čiulpė į burną įdėtą čiulpuką. Bet kaip tik jis patėmijo, kad į jį žiūri, tuojaus garsiai užtraukė savo paprastą priešpiečinę giesmę.

Kaip ji-alkana mažytė, kalbėjo motina, statydama lempą ant stalo ir sėsdama su Anika ant kelių. — Ta mergyscica, — tęsė ji beperštojos bučiuodamas mažytę rankelę, žaidžiusią su jos baltą krutimi, — aš

neatiduočiau nė už jokių turtus pačios rojauš karalienės. Ką gimes darysime?

Taip, blogas dalykas! Tavo paškutinis siūlymas pavirs į skudurus, — patėmijo tėvas. Man turbūt prisės šį kartą užsi-gančianti nupirkimu kokio pašešito dalyko pas "dėdę" ant kampo. Blogiau dalykai stovi su tavim ir tavo valgiu. Mūsų maistas perdaug netikęs ir menkas dėl tavo sunkaus darbo.

A, velniai nematę maisto, prasimušit kaip nors, — nusprendė Manson, jis buvo nepataisomas optimistas. Paskui nuspojė į delnus, suplojo rankomis ir apvedęs mostelėjimu kambarį, patėmijo:

Bet užtai vaikai pasiliks mums.

Visi iki vieno, — užbaigė motina ir taip prispaudė prie savy mažutėlę kad jos raudonas vaidas visiskai išnyko iš lūpų, kietoje pūnoje motinos krutyje. Paskui ji pratišė vyrui liuosą ranką ir jų širdingos darbininkškos rankos susivienijo tvirtai draugiškame paspaudime.

Vertė K. Baronas.

Malda ir Garbinimas

(Iš "God and My Neighbour")

Krikščionys tiki, kad Dievas yra teisingas, viską žinantis ir išmintingas.

Jeigu Dievas yra teisingas, tai negi Jis nesiels teisingai, kuomet žmonės Jo apie tai nemaldaus?

Jeigu Dievas yra išmintingas ir viską žinantis, tai Jis žino geriau, kas žmogui reikalinga.

Jeigu Jis žino geriau negu žmogus apie tai, kas žmogui reikalinga, ir Jis yra teisingas Dievas ir mylintis tėvas, tai negi Jis nesiels teisingai su žmonėmis, kuomet jie neprimis ir nemaldaus Jo apie tai?

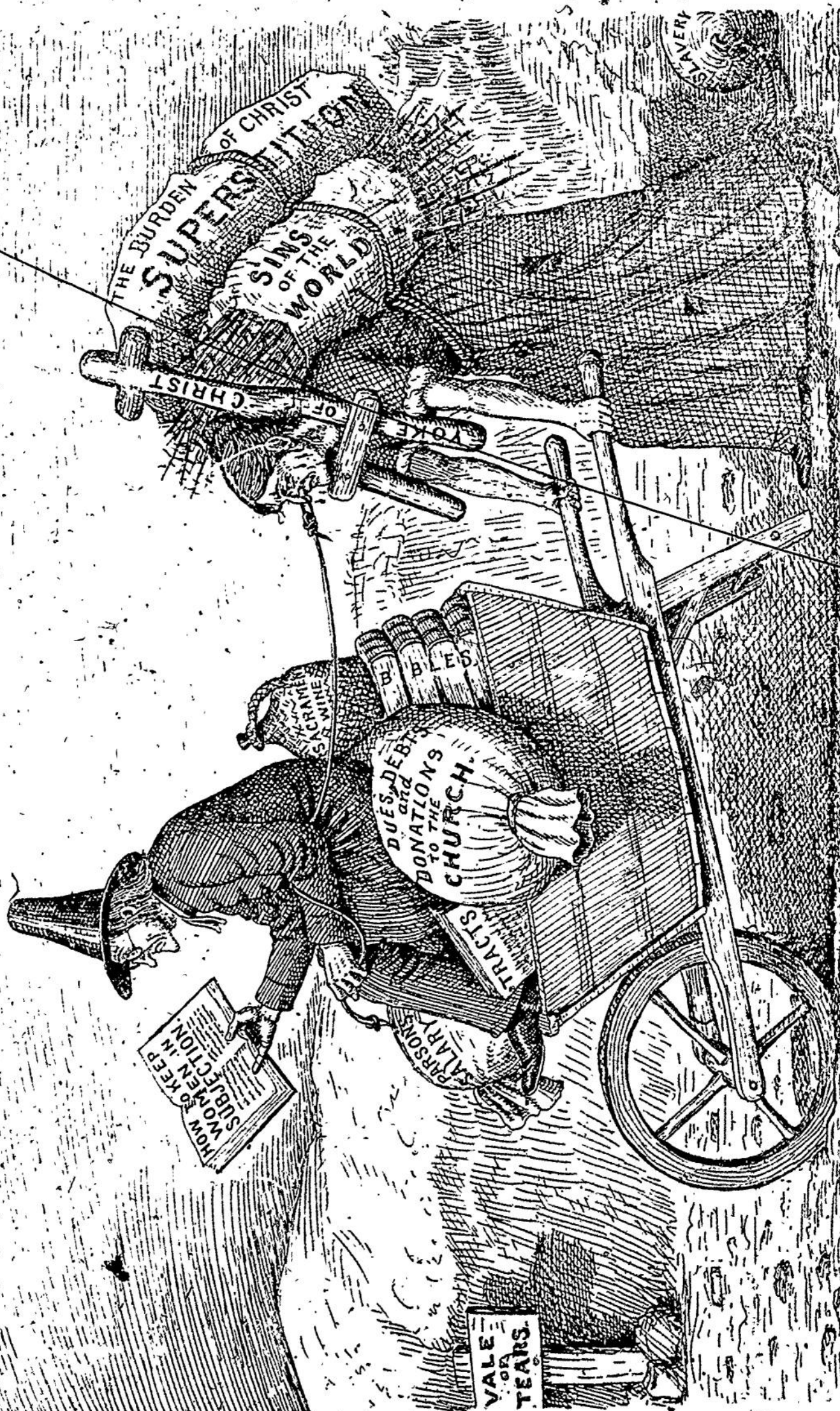
Jeigu Jis yra teisingas Dievas, tai negi Jis nesiels su mumis neteisingai, jei mes nesipiešime, arba suteiks daugiau privilegijų,

negu reikalinga, jeigu mes melsimės?

Prašyti Dievo meilės, palaimos arba ko nors kito, mano supratimu, yra labai nesąmoninga.

Jei Dievas žino, kad mums reikalinga Jo palaima arba pagalba — Jis suteiks mums tai, jeigu mes to užsitarnaujame. Bet jeigu ryms nereikalinga tas, ko mes prašome arba mes neužsitarnaujame to, tai teisingasis Dievas visvien negali išklausyti mūsų maldaimų.

Melsi ko nors iš Dievo reiškia įžeisti Jį. Ką tėvas pamanytu, jeigu jo vaikai suklaupe prašytų, kad tėvas mylėtų juos ir duotų jiems duonos? Jis pamanytu, kad jo vaikai yra labai žemos nuomonės apie jo supratimą tėviškų pareigų.

Kriščionybės pavergimas moterų.

Vēl krikščionis tiki, kad Dievas išklausu jū maldas. Kaip jie gali į tai tikėti?

Ar skerdynių, badų ir visokių nelaimių laikais Dievas išklausė žmonių maldas? Juo daugiau mes sužinome apie gatitos dėsnius, tuo mažiau pradedame tikėti į maldų vertę.

Kuomet žmonės sirgdavo karštinėmis, jie bėgdavo pas kunigą, dabar jie bėga pas daktarą. Senovės laikuose, kada kildavo maras, kunigai maršuodavo gatvėmis, nešdami švenčiausį, ir žmonės puldavo ant kelių melsties; dabar tokiose atvejuose vartojama vaistai ir bandoma iširti vandens kokybę.

Ir nežiurint to, žmonės dar prielainingai tiki į maldų galią.

Neseniai Anglijoje atsiliko lokis dalykas. Vienas girtuoklis ir gemblerys susipyko su savo draugu. Jis pasiryžo nudėti jį. Vieną naktį jis užpuolė draugą ir baisiai sumušė. Pats šoko į traukinį ir nuvažiavo.

Praėjo kiek laiko ir prasižengėlis pradėjo nerimauti. Jis pasiryžo, apleisti traukinį. Nutarta-patlaryta. Paskui jis užėjo vienan viešbutin ir atsiklaupęs činė melsti Dievo, kad jam padėtų pabėgti.

Tuo laiku atėjo laikraščiai, kurie pranešė, jogei traukinys kuriuo važiavo prasižengėlis, užsidedė ir daug pasažierių žuvo.

Prasižengėlis vėl puola ant kelių ir dėko Dievą už išklausymą maldos.

Ir nė vienas žmogus nedrįso juoktis. Dievas, kuris išgelbėjo žmogžudį ir pražudė dešėtkus nekaltų žmonių, neišsaukė mažiausios abejonės kas dėl savo teisingumo.

Bet krikščionys tvirtina, kad malda atneša rezultatų. Kai kuriuose atvejuose tatau galima. Duokime sau, krikščionis prašys jėgos kovai su pagunda. Jeigu jis tikrai tiki, — malda jam gali atnešti šiekios tokios naudos.

Kodel? Žinoma, ne todėl, kad Dievas išklausys tą maldą. Esti tam dvi priežastys.

Pirma; laike maldos jausmai yra labai įtempti ir todėl besimeldžiantis pamažėl nurimsta. Tas pats atsilinka su ligoniu, kuomet

jis dejuoja: dejaviniai sumažina jo skausmus. Arba su moterimi, kuomet ji verkia: ašaros palengvina jos sielą.

Antra; malda suteikia drąsos ir pasitikėjimo. Juo labiau tikima, tuo didesnis esti pasitikėjimas. Mat, laike maldos drąsinama savė.

Kas dėl manes aš nie kuomet nesimeldžiu ir nematau reikalo melsties. Aš pripažįstu, kad kai-kuriuose atvejuose malda gali atnešti šiek-tiek ir naudos. Bet mano supratimu, nepridera prašyti visuoimet atleidimo, visokių loskų ir pagalbės. Tatai silpnina žmogaus būdą.

“Tas meldžiasi geriausia, kas myli labiausia.” Geriau dirbti žmonių labui, pagelbėti silpniems ir skriaudžiamiems, negu nuolat prašyti sau visokių loskų. Darbas yra daug praktiškesnis dalykas, negu malda.

Dabar apie garbinių. Aš negaliu sau išvaizdinti, kad pasaulio sutvėtojas norėtų, idant žmonės jį garbintų. Ar protingas žmogus didžiulėjasi, kuomet jį garbina kvailiai? Ar stiprų žmogų patenkina garbinių silpnųjų?

Mes pristatome Dievą tuščiu garbės trokškėju, kuomet tvirtiname, kad reikia jį garbinti.

Kuomet pasaulyje yra tiek daug visokių nepatogumų ir bereikalingų kentėjimų, kurie būtų labai lengva pašalinti, — stačiai darosi gaila, kad milijonai krikščionių eikvoja pasakiškus turtus ir savo energiją beprasmių maldos įstaigų užlaikymui.

Jeigu jūs būtute tėvas ar jūs nurėtumėt, kad jūsų vaikai garbintų tik jus, o nesirūpintų gyventi santarminėje tarp savęs?

Anglijoje pusbadžiu gyvena apie 12 milijonų žmonių. Ten randasi tūkstančiai vagių, valkatų, girtuoklių ir žmogžudžių. Ir tuo pačiu metu milijonai leidžiama Dievo garbiniui.

Jeigu mes nebutume priėmę biblišką Dievą, kuris atsižymi savo žiaurumu ir kuriam

visuomet reikia duoti kyšių, kad Jis nebautų mūsų, — tai šiandien mums nereikėtų užlaikyti gaujas ištvirkusių dykduonių, kurie gyvena perlektui ir mulkina žmones. Tukstaščiai išleidžiama kurimui dievnamų, kur už kelius sidabrinčius galima nupirkti moters sielą.

Aš negaliu suprasti, kaip krikščionys gali toleruoti tokius dalykus. Visas tas maldingumas ir šventumas yra niekas daugiau, kaip tik balti marškiniai užvilkti ant purvino kūno. — K. Sėjikas.

N. RUBAKIN.

Alfabeto Atsiradimas

Žmonės be abėcėlės.

Štai koks atsitikimas buvo apie šešias dešimt metų atgal Amerikoje. Vienas amerikietis medžioklėje užmušė dvidešimt kralikų. Iš džiaugsmo jis pasiuntė dešimt kralikų savo pačiai miestui. Tuos kralikus kartin su amerikiečio laišku nunešė indionas iš tolimo indionų kaimo. Į miestą reikėjo eiti toli. Indionas kelyje suvalgė visus dešimt kralikų, o laišką atidavė amerikiečio pačiai.

“O, kur kralikai?” — paklausė ji toji.

“Kokie kralikai?” — sušnoko indionas.

“Bet apie juos juk štai gi kalbasi laiške”.

Indionas liko labai nustebintas. Kaip gi tai tas, mąstė jis. Laiškas, tai yra sklypelis popieros ir tūmai kalba. Čia kas nors negero. Iki šio laiko jis niekad ir akys nematė jokių laiškų, jokių raštų. Kaip gi tas kokiais tai kabliukais, vingelėmis galima dasiprotyti apie mintį rašiusiojo? Juk tai stebuklas iš stebuklų. Tai burtininkystė!

Ir tie a. stebuklas iš stebuklų, kad bile mokantis rašyti žmogus, pagelba 20-30 kabliukų gali ant amžių amžinųjų išreikšti vi-

sokią savo mintį ir perduoti ją kitiems. Perduoti ir dabartinėms ir busiančioms kartoms. Ir išgelbėti ją tokiu būdu nuo užmiršties ir nuo susinaikinimo. Ir tą moka daryti ne viena kokia tauta, o labai daugelis ir priegtam kiekviena vis savo kalboje. Bet kokių būdu jos visos priėjo prie to? Išsimokino jos viena nuo kito, ar kiekviena jų priėjo savystoviai? Ar, galbūt, joms visoms pagelbėjo jų dievai?

Dalykas štai kame — jis žinomas pas mus kiekvienam mokiniui, kiekvienam mokančiam rašyti žmogui.

Del laukinio indiono mūsų raidės pa-prasčiausi kokie tai kabliukai, — ne tai braižiniai, ne tai piešiniai. O pas mus kiekvienas toks kriukelis ką nors reiškia; juos mes vadiname r a i d ė m i s; kiekviena raidė tai ženklelis, o kiekvienas toks ženklelis išreiškia kokį nors garsą. Kas mato ženklėlį tas turi ištarti ar prisiminti tokį pat garsą. Iš garų susideda visi mūsų kalbos žodžiai. Iš įvairių žodžių ir išsireikškimų susideda mūsų gimtinė kalba. Panašiai tam būna ir pas kitas, jau mokančias skaityti ir rašyti, tautas. Visoks pasakytas žodis girdimas tik kol žmogus taria jį; o parašytas žodis gali laikytis tukstančius metų. Pasakyta žodis — ir užsimiršo. O tai kas parašyta, galima vėl perskaityti ir vėl tokiu būdu prisiminti. Ačiū raštams ir užrašams galima ir dabar patirti kas buvo ir praėjo žiloje senovėje.

Įvairūs naudingi išmislai ir išradimai; jei jie nėra užrašyti į knygą, taipgi lengvai užsimiršta ir prapuola. Juk nemažai jų ir prapuolė senovėje. O kad jie užrašyti, tai ne taip greit prapuola — jei tik būtų iš jų nauda. Reiškia, raštas pagelbsti žmonėms laikyti atmintyje tai, kas patirta ir įgyta kitų žmonių. Delto vienas senovės mėsliūčius ir pasakė dar senovėje, kad “raštai ir užrašai — tai pati taupintuvė”. O kitas mėsliūčius dar pridūrė: “Žmonės, žinančios rašyti, tarsi visai kitos veislės, negu žmonės

be rašto.

Ir tiesa, tą patį galima matyti tikrenybėje pas dabartinės laukinės tautos. Kaip gyveno jos tukstantų metų atgal taip ir dabar gyvena — beveik be ypatingų permainų; visas jų gyvenimas toks: patirti ir užmiršti, o paskui vėl patirti ir vėl priciti prie to paties. O taip gyventi, — tai tas pats, ką ant tos pačios vietos minties.

O minėsi taip kadaisė visi žmonės žmonės visų genčių ir tautų. Ant vienos vietos minėsi ne vieną, bet daugelį, daugelį tukstantų metų. Ir kiek laiko praėjo tame besiminime — nežinia, kadangi apie tuos laikus jokių užrašų nepasilikio.

Iš kasinėjimų matyti, kad kadaisė nė vienas žmogus ant žemės nežinojo jokio rašto. Taip ir iki šio laiko gyvena juodspalviai negrai, Amerikos indionai, australiečiai ir labai daug kitų tautų. Kitos dagi nė nežino, kas yra raštas. O kitos ir patyrė apie jį kai-ką, bet pradėjo jų bijoties kaip piktos dvasios. Vienas negras Afrikoje blindo naktį į vokiečių oficeriaus butą, pamatė ant stalo knygą ir tuojaus pasuko atgal: jis nusigando, kad knyga pamatys ir išduos jo vagystę. Yra laukinių, kurie nešioja spausdintą popierą ant kaklo, dėžutėje: jie mano, kad tai užburtas dalykėlis — ir delto jį apsaugo nuo piktų dvasių.

Kaip duota pradžia abėcėlei.

Kokių gi budu atsirado abėcėlė? Kas ir kada ją išgalvojo?

Niekas niekad neišgalvojo visos abėcėlės (alfabeto). Ji atsirado p a t i s a v a i m i, patyliais ir po biskurtį, žingsnis už žingsnio. Išgalvot ją žmones priverė reikalas, kadangi apseiti be rašto pasidarė visai nebegalima, — žmogaus gyvenimas ir visos jo aplinkybės pasidarė taip painios, kad vien žmogaus atminties nebeužtekdavo, kad už laikų išgalvoj viską, kas reikalinga.

Taip pavyzdžiui, gyvenimas laukinio medėjo yra labai paprastas; bet likime klajūno — gyvulių augintojo jau daugiau rūpesčio

išpuola; o žemdirbiui — dar daugiau; o miesto gyvenimas, kaip žinoma, dar sudėtingesnis už kaimo — čia ir amatai, ir dailė, ir sudėtingai-viešieji reikalai. Visi žino, kad kur daugiau žmonių, ten ir gyvenimas sudėtingesnis. Taip ir eina jau daugelį, daugelį tukstantų metų: žmogaus gyvenimas, ir asmeninis ir viešas, darosi vis sudėtingesniu ir painesniu. O kada jis pradėjo daryties žymiai sudėtingesniu, tada ir pradėjo žmonės galvoti apie įvairius budus pagelbėti savo atminčiai.

Kaip paprastai, dalykas prasidėjo nuo mažo ir paprasto — nuo p a m i n k l ų. Pavyzdžiui, gyveno koks-nors žinomas vadas ir kariautojas; tokioje tai vietoje, tokiamė tai lauke jis laimingai kariavo ir pergalejo priešius. Jam norisi, kad apie jo garbę, apie pergalę žinotų ir kalbėtų jo įpediniai ir visi žmonės visų laikų. Bet kaip atžymėti, tą vietą, kaip išskirti ją iš kitų tokių pat vietų? Lengviausias budas — tiesiog sudėti nedidelę kruvą akmenų atminčiai tokio garbingo darbo. Ta kruva akmenų, tas paminklas ir gelbės atminčiai. Jei jis bus akyse žmonių, jie ilgiau atsimins vadą pergalėtoją. Panašiai tam pagelbsti atminčiai ir kapų paminklai. Taip, pavyzdžiui, pasimirė koks-nors karvedis, arba ir narsus kariautojas. Kokiu gi budu atžymėti jo kapą? Lengviausias budas — užpilti ant jo didesnę kruvą žemių. Visa tai gelbės atminčiai.

Dar pagelbsti atminčiai rašiojimas mazgelų. Amerikiečių gentis ačtekai sugalvojo dagi ypatingą, labai painų budą — skai lyti mazgeliais, žiūrint kaip jie surišti ir kokios jie spalvos. Tie painūs mazgeliai vadinasi k v i p o s. Su jų pagalba yra užrašyti atminčiai net visi nuveikimai Meksikos karalių.

Bet pagelbėti savo atminčiai prisieina reikale ir netik tokiuose atsitikimuose. To paties reikalaujama ir kasdieniniame gyvenime. Kaip, pavyzdžiui, atskirti savo jaučius

nuo svetimųjų? Latkinis daro tai pagal išlaukinę išvaizdą. Bet jeigu daug viens į kitą panašių jaučių? Tada priscina padaryti, ant jo kuno tyčiomis koki nors pažymėjimą. — pavyzdžiui, išpjauti, koki nors ženklą. Jis taipgi pagelbsti atminčiai. Taip ir daro laukiniai gyvulių augintojai, bet ir netik jie vieni.

Arba štai dar pavyzdys. Kaip atskirti rubėžių savo žemės nuo svetimos? Delei to reikia padaryti kokius nors ženklus ant medžių ir ant akmenų. Tokiu tai būdu laukinės medžių laukelės ir atžymi kur kanų medžioti.

Vis tie ženkleliai del atminties.

Bet štai ar taip, o tie ženkleliai — labai neaiškūs, netikę, dėlto kad jų prasmę ir reikšmę gali suprasti tik toks žmogus, kuris ir be to žino ką jie turi reikšti. Juk pasauliniai praeiviai nežinos iš tokio ženklelio — koks karvedis palaidotas po tą kruvą akmenų, — galbut tai tas, o galbut — kitas. Nepatirs dagi ir to — ar čia kapas, ar ne. Galbut čia kas nors yra palaidotas, o galbut čia kada nors buvo mūšis, o kada — taipgi nežinoma. Reiškia, tokie atminčiai — menka pagelba atminčiai, kadangi mažai ką iš jų patirsi.

Kaip pagelbsti paveikslai

Bet iš niekurių kapų irgi galima šį tą patirti.

Dalykas taimes, kad laukiniai nęgsta daryti savo odą dažais ir tatuoti ant jos įvairius paveikslus ir piešinius. Nie kurie laukiniai, pavyzdžiui Amerikos indonai, padaro ant savo odos labai gražius ženklelius, braizinius, pavydalu žvėrių, paukščių, gyvųjų ir kitų gyvulių. Pas kiekvieną gentę būna savo ženklelis arba "totem". Tokie ženkleliai — totemos turi visiems ir kiekvienam parodyti iš kokios gentės tas laukinis paeina. Po laukinio mirties tą ženklelį paprastai piešia ir ant jo kapo. Pagal tokį ženklelį jau galima pažinti, kas čia palaidotas. Pavyzdžiui Delaware indonai

visados piešia sau ant odos, o paskui ir ant savo kapų paminklų, želvų, — tai ženklelis jų gentės. Prie to ženklelio prisideda dar kiti: pavyzdžiui, jei mirusi vadino "Sakala", tai ant jo kapo nupiešia sakalą, jeigu ji vadino "Raudona Ranka" — nupiešia raudoną ranką. Tokie ženkleliai tikra pagelba atminčiai. Iš jų gali patirti apie mirusį bile praeivis, kas tik pažiūrės į kapinę.

Bet kas gi — tie ženkleliai? Tai visgi nerastas, o paprastieji piešiniai. Įvairių tautų žmonės pradėjo piešti dar nepamenuojamose laikuose, dar tada, kada pasaulyje buvo milžiniški mamutai. Vienaime Francijos urve penkios dešimt metų atgal rado šmotelį kaulo, o ant jo nupiešta, išbrėžta aštria adalta paveikslėlis mamuto, su nosies triuba, karčiais ir uodega. Mamutai išmirė tose šalyse desėtkai tukstančių metų atgal. O nupiešti mamutą galėjo tik toks žmogus, kuris matė jį savo akimis. Reiškia, piešėjai buvo dar desėtkai tukstančių metų atgal.

Mokėjimas piešti labai gelbėjo atminčiai. Juk paveikslėlis kur kas daugiau pasako šiek tiek paprastas ženklelis. Su pagelba paveikslų daug kas galima papasakoti ir išaiškinti kitiems. Delei to pas daugelį indionų gentių paveikslai užvaduoja abecėlę. Mes rasime žodžiais, o tie laukiniai — paveikslais.

Štai, pavyzdžiui, vienas indionų pagelba paveikslų parašė visą pasakojimą apie savo prietikius. Jis nubraižė juos vieton popieros ant medžio žievės. Tas paveikslėlis vaizdina penkias valtis. Tomis penkiomis valtimis plaukė upę keturi šimtai penkios dešimt laukinių ir jų vadas; vienoj valtyj plaukė karšautojas vardu "Sniegiena" (jis atvaizdintas pavydale paukščio sniegienos), važiavo į karę (tai matyti iš to, kad šale nupieštas ginkluotas kareivis ant arklio). Visi tie indionai buvo iš Delaware genties. Tai matyti iš to, kad nupiešta trys želvai — ženklelis, t. y. erbas Delaware genties. Plaukė indionai tris dienas (dėlto, kad čia nupiešta

tris saulės (adāngēje). Štai ir pasidaro visas pasakojimas iš vieno piešinio.

Iš to matyti, kad laukinių piešiniai — tas pats, ką raštas. Nupieš laukinis žmogų, tas paveikslėlis užvaduoja žodį „žmogus“; nupieš valti, jautį, medį — tai dėl jų tas pats, ką dėl mus parašyti raidėmis žodžiai. O kai ką laukinis gali išreikšti ir netiesioginiai. Pavyzdžiui, nupieš tris saules — tai reiškia — tris dienas; nupieš kojas, — tai reiškia „eiti“, nupieš vandenį — tai reiškia „geri“.

Gyveno kadaise Amerikoje pusiau laukinė gentis, kuri labai sugabiai mokėjo rašyti tokiuo būdu, pagalba paveikslų. Iki šių laikų užsiliko jos raštai, išpaustyti ant uolų ir griuvėsių mūrinių namų.

Kitame pasaulio krašte, Egipte, prie to paties būdo rašymo paveikslais priejo kita tauta, ir taipgi pati savaimi, be svetimos pagalbos. Atsitiko tai daugiau, kaip už 3,500 metų prieš Kristaus gimimą, t. y. daugiau kaip penki tūkstančiai metų atgal. Egiptiečiai pradėjo rašyti taipgi piešiniais. Tie paveiksliukai vadinosi „hieroglifais“. Tas žodis graikiškas, lietuviškai jis reiškia „šventieji raštai“. Tokį vardą jiems davė graikai. Raštai pavadinti šventais dėlto, kad tais laikais rašė jais daugiausia Egipto valdybos (kunigai) ant sienų būryčių ir kitų šventų ir valdžios būdinių, o žmonės dar nemokėjo taip rašyti. Bet ir ne kiekvienas galėjo mokintis rašyti hieroglifais, kadangi tai nebuvo taip lengva, kaip išsimokinti dabar abėcėlės. Apart to, Egipte, kaip ir kitose valstybėse, žmonės buvo visai neturintys, rūpinosi daugiausia apie igijimą duonos ir mokintis hieroglifų jiems nebuvo kada.

Egiptiečiai rašė hieroglifais per visą keturis tūkstančius metų. Per tą laiką jų būdas rašymo pamazai keitėsi. Iš pradžių jis buvo labai sunkus, — dėl kiekvieno žodžio reikalavos atskiras piešinys; apart to daugelio žodžių įokiū būdu negalima buvo iš

reikšti: pavyzdžiui, žodžio „buti“, „drįsti“ ir t. p. Dėlto dėl tokių žodžių pamazai liko sugalvoti įvairūs ypatingi ženkleliai. Tada rašyti ir skaityti pasidarė dar sunkiau, — kadangi reikėjo išmokti visų tūkstančio įvairių tokių ženklelių, — ir kiekvieną atskirai.

Buvo ir dar vienas nepatogumas. Kaip rašyti vardus — pavyzdžiui, vardus karalių, miestų ir kilmų? Pamazai juos pradėjo rašyti pagal pirmas raides. Pavyzdžiui, kad parašyti vardą Ptolomejus rašė 8 įvairius žodžius, taip kad iš pirmų raidžių, t. y. pirmų garsų jų aštuonių žodžių pasidarytu žodis „Ptolomejus“. Pavyzdžiui, lietuviškai būtų galima parašyti tokius žodžius: Paukštis, Taurė, Ožys, Liutas, Ohelis, Mėnuo, Eglė. Jeigu perskaityti pirmas raides tų žodžių, tai išeis žodis „Ptolome“. Panašiai tam ir pradėjo rašyti egiptiečiai.

Kaip iš paveikslėlių išejo raštas.

Pamazi, per daugelį šimtų metų žmonės pradėjo suprasti, kad skaityti pagal pirmus garsus/abėcėlai labai patogiu ir parankiu. Visgi patogiau negu pagal paveikslėlius.

Aukščiau už kitus tai patėmijo finikiečiai. Jų šalis buvo pakrastyje Viduržemio jūros, netoli Egipto. Finikiečiai buvo pirklyninė tauta ir daug pirkliavo su egiptiečiais. Pirklyninius reikalus, kaip žinoma, užrašai labai reikalingi. Dėl to finikiečiai savip perdirbo egiptiečių raštą. Pavyzdžiui piešė jautį kada norėjo parašyti žodį „jautis“. Egiptiškai jautis — „alef“. Iš pradžių piešė visą jautį, paskui, dėl didesnio paprastumo ir greičio, pradėjo piešti tik jo galvą. Piešė ją vis paprasčiau ir paprasčiau, kad neleidžia daug laiko piešimui. Finikiečiai paėmė ir dėl savęs suprastintą ženklelį ir dar labiau suprastino jį. Taip iš alef jauties išejo raidė alfa arba A. Panašiai tai, iš kitų suprastintų piešinių išejo kitos raidės. Taip, pavyzdžiui, iš paveikslėlio kupranugario (egiptiškai kupranugaris „gimel“) išejo jo raidė G; iš paveikslėlio na-

mo (Vet arba Bel) išėjo B. V; iš paveikslo burnos (egyptiškai Ro) išėjo raidė R, iš paveikslo liuto — raidė L, iš paveikslo rankos — raidė D, iš paveikslo gyvatės — raidė U. Kitus ženklelius dėl garsų sugalvojo patis finikiečiai. Pamaži tapo sugalvoti ženkleliai dėl kiekvienos kalbos garso.

Taip atsirado abecėlė (alfabetas). Pirmiau už kitas tautas sugalvojo ją finikiečiai. Paskui priejo prie jos, be sveltinios pagalbos, ir niekuros kitos tautos. Iš tų tautų perėmė trečios tautos ir prie to permainė ją kiek savaip. Parankumas mokėjimo rašyti pasidarė greitai aiškus visiems. Dėl to nuo finikiečių perėmė tą mokslą kaiminai — graikai, žydai, syrai; nuo graikų rymiečiai (italai), slavai, rusai. Kitose šalyse, pavyzdžiui, Chinijoje, Babilonijoje, taip-

gi tenaitinių tautų tapo išrasti ypatingi rašalai. Jos pačios savaimi priejo prie mokėjimo rašyti ir taipgi sugalvojo ženklelius užrašymui savo minčių, bet jų ženkleliai visai kitokie, negu mūsų, kadangi ir tų tautų kalbos labai skiriasi nuo mūsų, — išreikšti jas mūsų raidėmis negalima.

Mokėjimas rašyti ir skaityti pagelbėjo palaikyti, gerinti ir apsaugoti gyvenimą. Ačių tam žmnoės ėmė vis labiau ir labiau mokintis nuo kitų žmonių — gentkartės nuo gentkartės. Tas kas patirta buvo vienu, nustojo užsimiršti ir prapūlė dėl kitų. Atsirado knygos, atsirado užrašai apie praeitį. Visuo meninis gyvenimas visai persimainė.

Su išradymu rašto ir prasideda raštiškoji visos žmonijos istorija.

Vertė K. Baronas.

Visi kartu: "Buvo žmogus ba-a-a — gotas! Buvo žmogus ba-a-a — gotas!"

MARGUMYNAI

Siame skyriuje dėsiu straipsnelių, rėšančių įvairius cinamosios valandės klėtusius, nors kartais gal nevisai sutiktume su kurių-nėkurių autorių pažvalgomis. Bendradarbių prašome, kad jie straipsnelių dydį stengtųsi apriboti: išreikštų savo mintis vienoje, daug (rijose, koliumose. — Red.):

DRAUGIJOS BŁOGUMAS.

Prakalba, laikyta literatūrinei draugijai A-
delphia, Northwestern universitete,
Ohio, kovo 14. 1919.

Draugės ir draugai. Kadar tik aš kalbu apie draugijos bėlogumą, visuomet susilaukiu priešu. Žmonės dažnai sako t'ip: jie žina, kad esama negero, bet nereikia apie kalbėti! Aš jiems atsakau: gerai, kad žinote; man smagu kalbėti apie t'į, ką žmonės žina. Aš visai nepalankus kalbėti apie dalykus, kurių žmonės nežino: jie tuomet manęs nesuprastų.

Nusijaučiu, kad mano kalba, kaip ir pirmą mano laikytosios šiai draugijai prakalbės, daugeliui gal nepatiks. Po kiekvienos prakalbos draugai išmetinėdavo del mano "radikalizmo". Aš esu per daug "radikalizmas". Girdi, jeigu ne tai, ne tas "radikalizmas", aš rasčiau daugiau draugų-priarėjų. Jiems aš atsakau: turiu tikslo jėskoti ne draugų, bet priešu. Jeigu ši vakara visus padaryčiau savo draugais, neabejoju, kad rytoj jie ir vėl būtų mano priešai. Bet jeigu ši vakara aš išsiauksiu daugiau priešu — tūli jū rytoj rasi bus mano draugai. "O priešu išsiauksiu tik todėl, kad atsiauksiu į žmonių protą. Atsiaukti į žmonių išmintį yra vienas sunkiausių uždavinių.

"Motėrėkė, kur tavo pėrsekiojotai? Ar nė vienas iš jū tavo neapkaltinot?" Klausiamoji: "Ne, Viešpatie!" — "Ir aš tavo nebausi, — atsakė Kristus, — eik savo kėliais".

Salamono raštuose prostitucija aprašoma lygiu taip, kaip kad šiandie ji yra aprašoma. Jau Salono laikais, 600 metų prieš Kristų, iš prostitucijos daryta biznis. Tam tikrų mokesčių reikėjo sumokėti į valstybės iždą. Babilonijoje ir Egipte prostitucija buvo kone religinė įstaiga... Viešosios maldymos vietos Rōmoje buvo tikriausias ištvirkimo urvas. Kėligula savo palociuje laikė prostitutas, idant deramai priėmus savo svečias! Viduramžiuose moteris priedavta gabenta į kryžiuokų-kareivių stovyklas — taip jau tikslu ištyrkauti. To nevezint, anais laikais prostitucija nebūvo kaip organizuota. Tuo tarpu gi prostitucijos trūstas turi spaudą, agentų ir pirkėjų kaip ir visos kitos biznio įstaigos. Žodžiu, šiandie prostitucija yra jau kas geriau organizuota negu kada nors pirmiau. Neabėjotinų autoritetų yra priparodyta, jogei Chicagėje randasi 10,000 prostitučių; Philadelphijoje 500; New Yorke gi net 40,000! Nė vienam tūlai nėra paslūptis, jogei kone išimtinai visuose miestuose ir miesteliuose randasi ištvirkavimo įstaigų. Net tokiuose miestuose, kaip Washingtonas (kur sėdi šios šalies įstatymų leidėjai), Bostonas, Clevelandas ir tt. tuo žvilgančiu yra blogi tiek, kiek juose blogos gyvenimo salygos.

Tai nėra joks įsivaizdinimas. Suminėti faktai ir rimtas jų patikrinimas rodo, kad tuosamorių ir nepikėnėlamųjų gyvėrimo aplinkybių "konskriptuotų" prostitučių randasi pėrdėm visuoje šalyje. Tū pagailėtinu savo likimo aukų, neatsižvelgiant rasės bei

likējimo, jūs galīte rīstī visur — pradedant ģimeņu valstij Maine, baigiant saulētosios Californijos kalnīs. Nuo šādiņu dvelkiančū šaurēs čerū iki šilūjū vandenū pietuo. e. Visosē Suvenytosē Valstjosē jū yra daugiān kaip desīnti milioni. Jos — veik visos lēdinosios gyvenimo podukrēs darbininkēs. Tatai lūdija statistika. Iš 500 kaftū tardytū mērciū-prostiucū 169 buvō tarpai- lēs, gavusios po \$1.50 iki \$5.00 algos sā- vīkēj; 51 buvō lūn vėdē, su \$3.00 — 500 savaitne algā ir tt. Kone Riekvien tardo- moji mērgē ē aprīstē, kad prīžastīs, nu- vėdusios jās prī pardavinējimo savō kūnū esančos — noris išlūkyti savo gyvītē, tai- gi didesnis kā nīsdūnos ir gresnis, jma- nē mēsniis drī būzīs bī pāstogē.

Ki. kvi. nas. biznis remiasi naudojimu. Taigi ir prostitucija. Bizniui reikalingi a- gentai, vietos ir linkama apsauga. Tā pati galima pasakyti apie prostitucijos biznį. Ji- sai taipjau turi savo agentū, vietas ir reika- lingā apsaugā.

kuriā jī galētū dēst pavadinīti savō na- mais; jī nēf ko tū žmoniū, kuriuos galētū vadinti savo draugai. Jai užkirsti visa jai, kēs galētū pakylēt josios dvasiā, kur nevar- žemā galētū derinti pragyventi ir dži ug- tīs gyvenimū. Jī drūngtjos niekinama, žmoniū prakeiktā pažeminta vien del tai, kad jī prostitutē... Vienok, nē jā priderētū kaltinti! Jī vėrēma aliduoti savo kūnā, svėkātā, smagumā ir pačią gyvastį del už- darbīo. Jī, kaipir visi kiti gamintojai, esti apiplėšiama "kiltūjū piliečū" naudotojū. Jī niekiama ir ptergama didziūjū draugi- jos nenaudū, ir niekas, dāgi nē valdžia, jo- sios Ėkimū visai nesirupina. Ligtū pakirsta, po perkūš-čiū metū, jī pagalios išmētama p lūvėn kėipo koks nebelinkamas padarās. Po to jai liekū tik trīs išėjimai: elgētaut, vogt ar nūsižudyt. Pagailėtina netikusios draugiinēs tvarkos arka! Jōs reikētū pa- sieviktē, vietoj optikus jā pūieka. Deja, lito nēra. Jī negirdi malonaus, užtariamo

balso, jei neskaityt lo, kār tyruosē prās- kambėjo, du tukstapčiū metū atgal. Jisai anuomet sakē: "Jeigu kuris esate be nuo- vēmēs, imkite akmenį ir užmuškite jā".

Milžiniškū aukū sukraunama Majonai ant aukuro. Dr. A. Kelly, iš Baltimorēs, slaitmenimis priparodo, jogei tik vienōs venėriskos ligos šai šaliai išleina 300,000-000 doleriū kas metais! Tiesioginēs ir ne- tiesioginēs lēšos, kuriū šios šalies žmo- nēmī tenka padengti del prostitucijos, yra pasibaisėtinos. Nors čia ir negalima pri- vesti p tikrinamūjū skaitmenū, bet jos e- sančios nemažesnēs kaip 10,000,000,000 doleriū kas metais. Tai tiek išleidžiamā tū nēpalaimtos ir prakeikmo amatui. T s amatas kas metais pagauna i savo n brus po 300,000 naujū rekruciū. Visos jos bēdi- niūjū šeimynū narēs. Tai yra pasibaisētini ankā.

Be mūsų valdžia, kuri taip piklinosi skādinimū Amerikos piliečū, prostitu- cijos trustui iki šiol karēs dar nepaskelbē.

Cēda ir nusičėjimū dvīsičėjai bei vi- siomet nusprēs lo pekliškojo bizniō pro- stiucijos naudai.

Būtinā reikalinga atsiminti, jogei įstaly- mai, tēismai, policija, įstatymū leidimo įstaigos ir visa šiandiniē visuomenēs or- ganizacija yra niekas daugiau, kaip įrankis valdančiosios — vi špalaujamos klesos. Tai yra tikrasai vėiras josios reikalams vesti. Kol draugij, bus padalinta i klesas, kol jo- je turēs vietos naudojimas, kol tašai nau- dojimas bus palaikomas ir apginamas di- džiūmos nenaudai, tol negalima tikėtis pa- šalinti tū piklū. Kol žmoniū likimu sprēs nē jie patīs, bet pelnū ir garbēs godūs poli- tikāriai pradedant augėčiūsiuoju valdinin- ku ir baigiant policistu ir artymū jojo sē- ru, prostitucijos n mū nuomotojū, jie vi- sienis tiems, kur skelbēs esā paleikytai ir skėpytojū morālybēs, bet leidžia plėtoticis prostitucijai. Tikintieji, pagalvokite: tasai nederas biznis juk priklauso prie tū, už ky-

liuos "sūdo dienoje" reikės atsikomybės
tūli...

Gana! Kaip ilgai gyvens privatinė nuosavybė, kol visa bus gaminama bižnui, o ne žmonių naudai, taip ilgai pailaikys prostitucija. Sakote, mums turį demokratiją politikoj. Tada reikalinga demokratijos ir industrijoje. Filicčiai! Ar negal pakeisti blauro bižnį pardavinėjimą jaunų skaistėlių mergelių į prostitucijos namus? Pralbkite, apsiziurėkite! — T. J. Kučinskas.

SIS-TAS IS KATALIKU BAZNYČIOS CHRONIKOS.

Kata ir kokie "Sventosios vjeros artikulai" lajo praxesti. Štai:

"Apdumojimas apie kančias" įvesta apie 50 m tus Kristui gimęs.

"Tikiu į Dievą tėvą" — 325 m.

"Aniolas Dievo" giedot įsakyla — 360 m.

"Popiežiaus stonas" prasidėjo — 539 m.

Keturias dešimtis dienų "pasnikas" — 547 m.

"Adynos prie molinos Dievo" — 593 m.

Lofiniškes pamaldos — 600 m.

Kryžiai pradėta varloti — 680 m.

Paprotys bučiuoti popiežiui kojas įvesta — 708 m.

"Mrozus sventųjų" įsakyla garbinti — 723 m.

"Kryžiasvės dienas" vedė popiežius Leonas III — 801 m.

Kad "Marija pana" palinta į dangų, tai pagarsinta 950 m.

Di na "visų šventų" įvesta 990 m.

Kuniga ms užėjinta ženyti 1000 m.

Išskamunikavimą įm slijo popiežius Gregorius VIII — 1077 m.

"Crėkni atleidimas" įvesta 1095 m.

Reikalingumą spaviedolis pripazinta sant reikalingu amatu 1216 m.

"Relikvijos" pradėta garbinti 1503 m.

Moteryslė, kunigyatė ir čirmavonė pripazinta "sventais reikiamėntais" 1563 m.

"Sventosios stačios" pradėta apvaikšioti 1707 m.

"Mojavos maldės" mislyta 1852 m.

Tikėjimas apie "n kaltą prasiidėjimą" mergelės Marijos pripazintas 1854 m.

Tikėjimas apie "nelaidingumą" popežių įvesta 1870 m.

Tai tik monkas rinkinčlis iš Rymo katalikų tikėjimo "artikulu". Bet jisai vlin vaizčzioti rodo, kad katalikų tikėjimo "artikulai" yra ne Dievo, o pačių kunigų išmislas. Nes jeigu visa tai būtų privedęs pats Dievas, tai jisai tą būtų padaręs tuoju, kaip isikurė krikščionybė, ne kad leidęs savo išrinktoms avelėms klaičzioti nežinėj per štusis šimtmecius.

Aisku, visa tai buvo reikalinga kunigų bižnui, ir jie tai pasirupino ppravešti. Musų laisvamanių, bižnis yra: "kasavoti" tuos senus tamsiųjų anizijų palaikus. Olesius.

Kovon Su Klerikalų Juodašimčiais!

Neleiskite jiems persekioti mūsų draugus.

Draugai laisvę mylintis! Dar kartą mes kreipiamės į jus. Kreipiamės tuo pačiu senu; bet visuomenė mūsų naujų klausimų; ar leisime įsigalėti klerikalams? Ar leisime, kad jų sukurstytos, dayatkos ir profesionaliai mušėikos užpildinėtų mūsų rengianias prakalbas, mūsų mūsų kalbėtojus ir areštuotų juos? Ar leisime, kad niekad nepasotinamas slibinas prarytų ir tas laisvės, kuris mūsų garantuoja Jungtinių Valstijų konstitucija? Žodžiu, ar leisime klerikalams būti mūsų visuomenės viešpačiais?

Ne, tai negalima. Žinome gi ką visa tai reikštų!

Klerikalai jau kėsinaisi ant mūsų. Jau buvo užpultas Mockus, Bagočius, Kučinskas ir kiti mūsų kalbėtojai. Negana to, tie juodieji atzagareiviai pasirupino, kad Mockus Rumford, Me., būtų areštuotas ir įkalintas. Jie, kad sumanytu, tą žmogų visai nušluoti nuo mūsų žemės. Taip jisai įgriso juodiesiems lietuvių klerikalams. Taip baisi jienis laisvoji mintis, kuria skelbia Lietuvių Laisvamanių Federacija.

Rumford, Maine, draugai, kur kun. Mockus buvo areštuotas ir teisiamas pradėjo rugsėjo, charakterizuoja tą areštavimą ir bylą sčiančiai, čia bŕalbant kun. Mockui jis vietos klerikalų ir kunigijos paslangomis Ekosi areštuotas už skelbimą kunigijai nepalinkamos teisybės. Policija užgriežė mąšiną paveikslams rodyti ir stereoskopiškus paveikslus.

Tiesmo išklausinėjimas buvo 17 dieną rugsėjo. Mockų gynė advokatas F. J. Bagočius iš Bostono.

Kadangi vietos valdžia yra įtekmėj Kolombo vyčių ir supleavė Mockų butinai uždaryti kalėjime, kad kitur neskelbtų žmoniems teisybės, teisėjas, budamas tų pačių

klerikalų salininkas, suprantama, minėta įdėną norėjo išpildyti; jis užsispyrė Mockų uždaryti dviemis metams kalėjiman prie sunkių darbų. Ir už ką? Už kritikavimą katalikų ir abelnai visų kitų tikėjimų. Žinoma, kad laisvę žodžio pripažįsta šios šalies konstitucija. Maine'o valstijos konstitucija negali prieštarauti federali konstitucijai, o tečiaus juodvarniai kėsinosi laužyti šalies įstatymus ir grusti žmonės kalėjiman už kritikavimą įstaigos, kuri nėra šalies konstitucijos pripažinta kaip visos šalies įstaiga.

Tais faktais remdamasis Mockaus apgynejas Bagočius išreikalavė, kad byla būtų leista aukštesniajam tesmui pernagrinėti.

Todelgi, draugai, subruskit visi: pavieniai, draugijos bei kuopos aukaukit kiek kas išsigalil vedimui kun. Mockaus bylos.

Apart kun. Mockaus bylos Rumford, Maine, da yra dvi gana svarbios bylos vedamos Chicagoj ir Cicerroj.

Chicagoj — suorganizuotų klerikališkų fanatikų gauja užpuolė ir sumušė vieną iš žiniausių laisvamanių ir visuomenės veiklų advokatą F. J. Bagočių.

Dry. T. J. Kučinskas, Ado's universiteto studentas, buvo areštuotas Cicerroj, kur Cicerro miesto valdžia iš vieno su lietuvišiais klerikalais užgynė laisvamaniams laikyti prakalbas Cicerroj.

Šitos trys bylos reikalauja labai daug pinigų, o Lietuvių Laisvamanių Apsigynimo Fondas veik tuščias.

Todel, draugai, dar kartą atsišaukiam į jus prašydami aukų į L. L. Aps. Fondą. Lietuvių L. A. Fondas yra po kontrolė Lietuvių Laisvamanių Federacijos. L. L. F. kduos atkaltą kas mėnesį per savo oficiali organą "Kardą" ir per kitus laikraščius, kurių prijaucia kovai už žodžio laisvę.

Pavienės ypatės bei draugijos, kurios aukos nemažiau 1 dol., tų visu pilni vardai tilps L. L. F. atskaitoj.

Visos aukos turbut siunčiamos į L. L. Aps. Fondą. Čekius bei Money orderius reikia išpirkti vardu "Kardas" — taipgi laisviamanų reikia adresuot sekamai: "Kardas", 1443 N. Paulina St., Chicago, Ill.

Pavieniai draugai bei draugijos muširdžiai prasomi paremti L. L. Aps. Fondą aukomis.

Draugiškai, Lietuvių Laisviamanų Federacijos Valdyba;

Sekr. Julius Mickevičius,

Adm. Al. Ambrazevičius,

Izd. Sim. Danilevičius.

AR BŲ LAISVAMANYBĖS DARBININKIŠKAS SUSIPRATIMAS GALIMAS?

Tas klausimas nekartą kelta ir iraukų ratelėj, ir viešame susirinkime, ir dar spaudoje. Aš iki šiol jis tebėra atdaras. Vadinasi, jisai aiškinta taip, kaip kam "pasidaboję". Katalikų klerikalas jį "išaiškino" taip: "Laisvamanybės galima viskas, su ja nieko. Ji tik pragarui tarauja...". "Geras laisviamanys" į tai atsakydavo: kas ne laisviamanys, tai pyno vergas! Tik laisvamanybė viską gali. Dar kiti kalbėjo kitaip: "Visų šiuo aiškinimus negi čia galima suvokti".

Išklausykite tad nuomonę laisvamanių socialistų. Pirmiausia aš statau klausimą: ar bŲ laisvamanybės darbininkiškas susipratimas galimas? "Geras laisviamanys" atsakytų: "Ne". Ar gi sakau: ir "Taip" ir "Ne".

Kad buti susipratusių darbininkų, numatančių jogei pagerinimas darbininkų būvio priklausė nuo to, kaip stipri yra jų organizacija, tai dar nereikia buti laisviamanų. Juk mižiniškoji Amerikos Darbo Federacija kone išimtinai susideda iš tikinčiųjų. Nieks teikia nedrįs tvirtinti, kad tos mi-

nios darbininkų nežino ko jos norinčios. Mižiniškasai plieno darbininkų streikas šitokią jos tvirtinimą tuoj išsklaidytų.

Iš kitas pusės buti "geru laisviamanų" visai nereikia buti ir geru susipratusių darbininkų. Juk ar mažai pries turime tokių laisviamanų, kur nelik kad organizacijos reikalais neįdomauja, bet čia dar streiklatai žiūtu! Pagalios, esama ir tokių laisviamanų, kurie yra atkakliausi darbininkų judėjimo priešai. Pastarosios rūšies laisviamanų reikia įeškol buržuazijos eilėse.

Taigi kalbant apie laisvamanybę ir darbininkiškąjį susipratimą, mano nusimanymu, negalima vaduoties vien akių plotu. Kitaip tariant, negalima įtikinančiai tvirtinti, jogei laisvamanybė yra pirmas ir paskutinis sprendžiamas darbininkų judėjime veiksnys. Tie laisviamaniai, kurie šitaip kalba, daro didelę klaidą, o dažnai ir blėdį pačią laisvamanių organizacijai. Klaidą todėl, kad jie nedaro skirtumo tarp žmonių ekonominių reikalų ir tam tikrų tų žmonių įsitikinimų — teisingų ar klaidingų. Blėdį todėl, kad tuo būdu jie diskredituoja pačią laisvamanybę: rindasi mat tokių, kur pamano, kad, jeigu esama laisvamanių škebų ir buržujų, tai laisvamanybė pati savaimi yra blogas dalykas.

Laisvamanybė yra niekas kita kaip tik tikras proslavinimas kai dėl tam tikrų žmogaus dykios reikalų. Pati savaimi ji nėra ne blogas ne geras dalykas. Kad dėl čios kai kas turi nuostolį (kunigai) — tai kitas klausimas. Darbininkiškame judėjime laisvamanybė turi reikšmės tol, kol ji neina prieš tą judėjimą. Tokiame atsitikime ji darbininkiškų reikalų supratimą paplatina — gilina. Priešingame atvejiy kenkia jam.

Manau, kad po to, kas pasakyti, dabar bus aišku, butent: ar bŲ laisvamanybės darbininkiškas susipratimas galimas.

— Jonas Nauduza.

MES IR JIE.

Mes koliojame, smerkiam, kritikuojame ir daug dalykų prikalbame mūsų engėjų (šio p. saulio galimų) adresu.

Svarbiausia, mes daug kalbame...

Knygose, žurnaluose, laikraščiuose, proklamacijose, susirinkimuose, prakalbose ir įsimeniškuose pasikalbėjimuose mes kalbame apie jų nedorybes.

"Jie mus žudo, uždaro į kalėjimus, spaudžia ir išnaudoja."

"Jie užstojo mums kelią link šviesos, tiesos ir laisvės", — kalbame ir rašome mes.

Ar tai tiesa?

Ar tik jie yleni yra progreso trukdytojai? Kokią rolę mes lošiamo dabartinėj draugijoj?

Kada pradėdi mąstyti apie mūsų rolę, tai strandi mažai, labai mažai gero.

Kas labiau kaltas?

Engėjas, — ar tas, kuris nesipriešina priešpauddai, išnaudojimui, skerdynėms, persekiojimams?

Mūsų pasakys, kad didžiama dar nesusiprato, kad jie vergai ir nežino savo teisių.

Tai pateisinimas!

O kaip apie tuos, kurie suprantą, žino?

Kodėl jie daleidži į tokius dalykus?

Paliksime mažai susipratusius ir nesusipratusius ramybėj, o pakalbėsime apie tuos, kurie vadina save revoliucionieriais ir visokiais istais.

Dirstelėsime kairėn.

Kokis ubagiškas paveikslas! Kiek daug lašų, nuodnuoto, nelikro!

Kaip mažai išėjimų!

Nepasitikėjimas, pavydumas, pajutoka — tai ypatybė tų, kurie kryžiaujasi už laisvę, kviečia kitus kovon ir moka.

Kuo skiriasi privatinis gyvenimas (apie kurį kasdien kodėl priimta tylėti) mūsų kraštulnio — isto — nuo paprasto miesčioniško

gyvenimo?

Galima sutikti moterų, kurios suprantą socializmą tik toj prasmėj, kad galima praktikuoti "laisvąją meilę"...

Galima taipgi sutikti vyrų, kuriems komunizmas reiškia? "Kas tavo, tai ir mano", bet "kas mano, tai mano". Tai, matote, pravedimas teorijos gyvenimui!

Kyla klausimas, kas būtų jei ryto mūsų reikėtų iš pat pantių perivarkyti draugijai gyvenimą?

Ką mes veiktume, turėdami tokį menką žinojimą, tokį skurdų išsilavinimą?

Į ką būtų panašus tas draugijinis surėdymas? Juk mes turėsime perorganizuoti draugiją.

...Mes — kurie daug kalbame.

...Mes — kurie rengiamės tverti. Ko pas mus daugiau: išdidumo ir kritiško atsinešimo į save.

Ant nelaimės — išdidumo...

Mes kritikuojame ir pasirengę esame sugriauti (žodžiais, žinoma) viską ir visus. Kodėl mes taip daug manome apie save?

Pazvelguš į dabartinius "žodžių revoliucionierius", nenoroms prisimena pirmųjų amžių krikščionis.

Jie nedarė kompromisų.

Jie mokėjo mirti.

Jų žodžiai nesiskyrė nuo darbų.

Prisimena pirmieji laisvės kovotojai. Jų gyvenimas lindynėse — ir mirtis kalėjimuose ir ištėmimė.

Prisimena:

"Geriau mirtis —

"Negu negarbingas gyvenimas".

Koki drąsa!

O pas mus?

Pas mus dabar daugelis vadina save istais. T. t. indomų ir nepavojinga.

Galima sutikti aršiausį istą, kuris atvirai gailisi duoti savo draugui papirosą!

Galima sutikti kalbėtoją, pranašą, kuris vakar perkunus sluntė naudojojo adresu. Tai buvo nepavojinga. O šiandien — šian-

dien jis dreba sutikęs policistą.

Kur gali nuvesti tokie vadai ir revoliucionieriai!

Koki pavyzdį jie duoda nesusipratusiems ir mažai susipratusiems?

Tiesa, kad jie (šio pasaulio galiūnai) mus engia, meta į kalėjimus ir žudo.

Bet mes leidžiame, kad mus engtų, ka-

lintų ir šaudytų.

Ir iki to laiko, kol mes taip velysime daryti, — jie darys.

Kaltė, todėl krinta ne tik ant jų, bet ant mūsų taipgi.

Todel:

Sen J. jau laikas, kritikuojuant, smerkiant ir koliojant juos, dirstelėti ir į save. B.

Lietuvių Laisvamanių Federacijos Reikalai

LAISVAMANIAI VEIKIA.

So. Boston, Mass. — Lietuvių Laisvamanių Federacijos 30 kuopa šiame mieste įsikūrė apie tris mėnesiai laiko atgal. Trumpas tai yra kuopos įsikurimo laikas, per kurį ji lečiaus spėjo žymiai sustiprėti ne tik narių skaitlium, bet ir pasibūcėti sau platų ateinančios žiemos veikimo planą. Nežiūrint policijos streiko, kuris buvo užkirtęs kelią kuopos agitacijai, ir užsipuldinėjimo iš lietuviškų "komunistų", kuopa šiandien turi 40 narių. Randasi inteligentiškų spėkų ir patyrusių organizacijos veikėjų, nuo senai dalyvaujančių lietuvių darbininkų judėjime. Bet tai tik pradžia. Jeigu į taip trumpą laiką kuopon susispietė žymus skaičius laisvai protaujantių lietuvių darbininkų, tai reikia tikėtis, kad per pusę ar metus laiko kuopa turės į apie pusantro šimto narių.

Rugpjūčio 26 d. įvyko kuopos susirinkimas, kuriame be kita ko buvo pakeltas Mockaus bylos klausimas. Delei platesnių žinių buvo pakviestas apie tai paaiškinti pats Mockus. Po paaiškinimo ant vietos lapo sumiesta \$37.00. Aukavo šie nariai: P. Marinkas \$5.00, P. Deverinskienė \$1.00, A. F. Škinkis \$1.00, V. Gegužis \$1.00, F. Kiršis \$2.00, S. J. Antanavičius \$2.00, P. Vaitauskas \$1.00, S. Žiauga \$1.00, L. Melinavi-

čius \$2.00, Chas. Macke \$1.00, Ona Zlabienė \$10.00, J. Brazauskas \$2.00, J. Lapaitis \$1.00, A. Lemont \$1.00, A. Žvingilas \$5.00, V. B. Ambrozaitis \$1.00.

Beto, kuopa išrinko komisią, kuri rūpinis rinkimu aukų Mockaus bylos vedimui. J. Žvingilienė dovanojo kuopai daugiau kaip už 10 dolerių įvairių laisvamaniško turinio knygų. Pasišventimo, energijos ir noro dirbti laisvo protavimo naudai kuopos nariuose nestokoja. — Kp. Raštininkas.

NORINČIŲ UZSISAKYTI KARDO KALĖDINIŲ NUMERĮ DOMAI.

Kurie manot užsisakyti Kardo Kalėdinį numerį, tūl nesivėlinkit, nes užsakymai bus priimami tik iki 1 d. gruodžio. Vėliau užsisakiusieji negaus, nes spausdinsim, tiek, kiek turėsime užsakymų.

Kaina pavienio numerio bus ta pati — 10 centų, nors Kardo Kalėdinis numeris bus dvigubai didesnis su daugeliu puikių straipsnių ir paveikslų.

Kiekvienas, imdamas nemažiaus penkių numerių, Kardą gaus už pusę kainos.

— Užsakymus siųskit tuoj sekamu adresu:

KARDAS,

1443 N. Paulina St.,

Chicago, Ill.

KĄ SKAITYTOJAI RASO UŽSAKYDAMI KARDO KALĖDINIŲ NUMERĮ.

Brocklyn, N. Y. Štai prisimėnu čia dolerį už kurį malonėsit man prisiųst 20 egz. "Kardo" kalėdinio numerio. Tik žiūrėkit, išgalaskit gerai, kad su juo galėčiau prareinti šventakuprių eiles. — J. Razgaitis.

Chicago, Ill. Gerb. Adm.:

Kadangi mano giminaičiai yra visi amerikiečių klerikai, (mat mes pacinam iš kunigų šeimų) tai siūnėiu du dolerius už "Kardą", gal "Kardo" kalėdinis numeris juos atves į "dvasią šventą". Už vieną dolerį siųskit "Kardą" per išėjusius metus selančiai... O už kitą dolerį pasiųskit "Kardo" kalėdinį numerį del dešimties žmonių sekamai...

Aš manau, kad jūs patis galėsit pasiųsti už ką būsiu dėkingas. (Kiekvienam, kas tik prisiųs pinigų ir nurodys adresus, mes patis pasiųsime "Kardo" kalėdinį numerį Adm.).

Manydamas, kad laisvamanių redaktoriai, "Kardo" kalėdinį numerį padarys aštrių, kas bus gera del labo žmonijos, pasiūlysiu pagarbą. — K. Laukaitis.

Worcester, Mass. Draugai laisvamaniai: Siūnėiu 50 centų už kuriuos malonėkit pasiųsti "Kardo" kalėdinį numerį sekantiems mano draugams...

Tikėdamas, kad laisvamanių redaktoriai sugebės padaryti "Kardo" kalėdinį numerį gyvą, žingidų ir juokingą laukiū šu nekūdrumu. — P. Kuodis.

Detroit, Mich. Nors iš anksto spėju, kad "Kardo" kalėdinis numeris bus gana aštrus, bet del da geresnio paaštrinimo, aš prisidedu su doleriu, kad jo išsigastų netik Amerikos klerikai, bet ir Lietuvos.

Todel, lai stiprėja laisvamanybės ideja, o nyksta klerikalizmas iš pat šaknų. — J. Sauklis.

AUKOS LIETUVIŲ LAISVAMANIŲ APSIGYNIMO FONDAN.

Waterbury, Conn. per prakalbas surinkta 19 dieną spalio. Po dolerį aukavo: K. Kucauskas ir V. Buniavičius; po 50c. J. Danackas, G. Liubinskas, T. Visockis, M. Kirminaitis, J. Stankus, K. Ramišauskas, T. Latvėnas, A. Židonis, J. Slačkauskas, V. Žilinskas, J. Jasnauskas, J. Skalančionis, J. S. Prusekaitis, G. B., V. Pautienius, J. Atlis, J. Zukaitis, J. Jankauskas. Viso su smulkiais \$23.50.

Norwood, Mass.; per M. X. Mockaus prakalbas oct. 1 dieną surinkta \$22.00

Union Grove, Wis.; A. Valinskas prisiūtė \$1.00. Viso Octiber-spalio mėnesį įplaukė \$16.50.

Visiems aukavusiems tariam širdinga ačiū.

Admin. A. Ambrozevičia,

Kas. S. Danilevičia,

(Iš "K." No. 9).

22 kp., Spring Valley, Ill.

A. Krajauskas, V. Armonas, D. Gvalda, F. Elmontas, P. Povilaitis, M. Petrauskas, A. Mačlokas, V. Ivoška, M. Cernauskas, P. S. Ploplis, J. Butkus, A. Gustaitis, K. Blauzdis, K. Kučinskas, A. Kūčinskis, V. Abračiūnas.

23 kp., Bend, Ill.

J. J. Guzevič, K. Skaistis, P. Salasevičia, J. Baniūnis, K. Lavonaitis, P. Jankauskas, K. Mačiulis, G. Geraitienė, V. Baltrušis, M. Andriukaitis, M. Janauskas, St. Bankietas, J. Macelis, K. Rudaitis, J. Guzevič.

24 kp., Des Moines, Iowa.

J. Laurinas, Iz. Milašauskas, Ig. Anušauskas, A. Muzikavičienė, A. Masakaitis, V. Kasakaitis, P. Rekelis, M. Kizeliutė.

25 kp., Kenosha, Wis.

J. Marcinkevičius, L. Lileinas, K. Paukštis, D. Kuzira, P. Palulaitis, A. Simel, E. Irnauskas, A. M. Pakšys.

26 kp., Pittston, Pa.

V. Ramanauskas, S. Berukštis, V. Sandargas, P. Kupstaitis, J. Rutkevičius, F. Besajus, M. Bagužinskis, J. Dikša, J. Ullis, J. Rabauskas, V. Savičkas.

27 kp., W. Fitchburg, Mass.

P. Baronas, A. Bagdonas, J. Margolis, Z. Radzius, J. Jankauskas, J. Sabauskis, J. Burauskas.